

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITIJA

Leto XIII.

Litija, januar 1972

Številka 1

Sprejet proizvodni in finančni plan za leto 72

Delavski svet je na svojem petnajstem rednem zasedanju 27. decembra 1971 potrdil proizvodni in finančni plan za letošnje leto. Člani delavskega sveta so potrdili tudi vskladitev nekaterih splošnih internih aktov s samoupravnim sporazumom in pa uvedbo novega delovnega mesta. Zadnje zasedanje v lanskem letu je vodil v odsotnosti predsednika Delavskega sveta njegov namestnik tov. Lojze Pavliha.

Realne osnove

Tov. direktor Jože Mirtič je članom delavskega sveta podal podatke o proizvodnem in finančnem planu za letos. Bombažne česane preje naj bi letos proizvedli 400 ton, lani smo jo 320, predlanskim pa 260 ton. Kardirane bombažne preje smo leta 1970 proizvedli 2.881 ton, lani 3.006, letos pa naj bi jo 3.222 ton. Sintetične preje predvidevamo za letos 2.000 ton, lani smo jo proizvedli 1.574, predlanskim pa 1.152 ton. Stanične preje predvidevamo za letos 300 ton, ravno toliko smo jo proizvedli lani, medtem ko smo jo 479 ton leta 1970. Skupno predvidevamo 5.922 ton, lani 5.200 ton, predlanskim pa 4.773 ton.

Proizvodnja v predilnici se bo povečala za 722 ton ali za 14 % pri višji Nm. Proizvajali bomo vedno več sintetične preje.

Proizvodnja sukane preje naj bi letos dosegla 2.300 ton, od lanske naj bi se povečala za 90 ton ali 4 %. Previli bo-

mo 2.400 ton preje, lani smo jo 2.100, torej se bo proizvodnja previte preje povečala za 300 ton ali 14 %.

Za uresničitev gornjih nalog bo podjetje potrebovalo poprečno 1004 delavce, lani pa 975. Delovna sila se bo povečala za 3 %, fizični obseg celokupne proizvodnje podjetja pa za 14 %, produktivnost se bo torej povečala za 11 %.

Količinski plan proizvodnje je postavljen na realnih osnovah in ga bo možno prekoračiti. Kupci žele letošnje leto od nas več preje, kot jo lahko proizvedemo. Potrebe odjemalcev so velike, saj smo dobili kar za 8.000 ton naročil, ki smo jih morali skriti na 6.000 ton.

Celotni dohodek

Isti elementi, ki bodo vplivali na porast proizvodnje, bodo vplivali tudi na porast celotnega dohodka. Po programu se bo gibal celotni dohodek in njegova razdelitev takole:

	1970	1971	1972
Celotni dohodek	107,315.000	137,843.000	168,608.000
Porabljena sredstva	72,986.000	94,646.000	120,295.000
Amortizacija	6,711.000	8,896.000	9,768.000
Dohodek	27,757.000	34,301.000	38,545.000
Pogodbene obveznosti	1,663.000	2,493.000	2,544.000
Zakonske obveznosti	2,375.000	1,456.000	1,631.000
Sredstva za OD	19,414.000	23,926.000	27,340.000
Kritje izgube menze	55.000	120.000	120.000
Sredstva za sklade	4,250.000	6,306.000	6,910.000

Sredstva za sklade se bodo povečala za 9 %. Skladi v letošnjem letu ne bodo naraščali v skladu s celotnim dohodkom, ker računamo za letošnje leto porast cen surovinam za sintetiko (devalvacija \$), medtem ko verjetno ne bo dovoljen ekvivalenten porast cenam sintetične preje.

Osební dohodki

Lani nismo dosegli bistvenega napredka pri povečevanju produktivnosti. Vzrok so bile investicije in pa priučevanje zaposlenih na novih strojih. Letošnje leto naj bi tudi tu prineslo spremembe. Produktivnost, ki naj bi se po planu povečala za 11 %, bo vplivala tudi dvig osebnih dohodkov. Za letos računamo, da bodo poprečni mesečni osebni dohodki 1650 din, lani so bili 1390 din. Če bo situacija težka, bomo morali osebne dohodke znižati. Iskali bomo tudi nove oblike individualnega nagrajevanja. Vsako prekoračenje planirane produktivnosti bo omogočilo povečanje osebnih dohodkov.

Investicije

Kljub različnim težavam, planiramo tudi za letos določene investicije. Povpraševanje po preji je veliko, vedno več kupcev pa sprašuje za sukano prejo in efektivnimi sukanci. Pretekla investicija se nam je zelo dobro izplačala, saj so danes vsi stroji 100 % dražji. Nova investicija bo namenjena finalizaciji naše preje: sukanju in izdelavi efektivnih sukancev za trikotarjerje

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Albin Ankon, Martina Kralj, Gusti Cvetežar, Vinko Keržan, Milan Majcen in Branko Bizjak (odgovorni urednik). List dobijo člani kolektiva brezplačno. Tisk in klišaji: Gorenjski tisk, Kranj

Vskladitev internih aktov

Samoupravni sporazum za tekstilno industrijo, ki ga je podpisalo tudi naše podjetje, je verificiran in vpisan v register. Sporazum je tako postal veljaven, podpisnice pa morajo v 90 dneh vskladiti svoje samoupravne akte z določili sporazuma.

Predloge za vskladitev internih predpisov je na zasedanju DS podal tov. Albin Ankon.

Vskladitev zadeva naslednje pravilnike: Pravilnik o delitvi dohodka, Pravilnik o delitvi osebnega dohodka, Pravilnik o uporabi prevoznih sredstev za službene potrebe, Pravilnik o materialnih stroških

in tkalce. Predvidena je tudi gradnja nove proizvodne hale, kjer bomo lahko dobro organizirali sukalnico.

Postopoma bomo kupovali

Glavni direktor tolmači plan za leto 1972

nove stroje za ta oddelek, za začetek pa prestavili tja tudi vse stare. Za omenjeno investicijo bomo porabili 1,5 milijarde S. dinarjev, kar bomo zmogli deloma s komercialnimi in bančnimi krediti, ostanikom amortizacije iz leta 1971 in dohodka iz letošnjega leta. Delavskemu svetu bo na prihodnjem zasedanju predložen plan črpanja sredstev.

Računamo tudi, da bomo kupili še osem prstančnih strojev in dva flyerja za grobo sintetiko. Tako bomo dosegli 600 ton nove produkcije sintetike, kar se bo poznalo tudi pri finančnem uspehu podjetja.

poslovanja in amortizacije, Pravilnik o nadomestilih osebnega dohodka za prvih trideset dni odsotnosti z dela in Statut.

V pravilnik o delitvi dohodka moramo vnesti dva nova člena, prvi govori o sredstvih za stanovanjsko izgradnjo, drugi o sredstvih za izobraževanje kadrov. Zato se v ta pravilnik vnese člen 26 a naslednje vsebine:

»Zaradi potreb po stanovanjih se bodo zbirala namenska sredstva v višini najmanj 4 % od bruto osebnih dohodkov za gradnjo, nakup in adaptacijo stanovanj. Delavski svet lahko po potrebi določi večjo stopnjo.«

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dragi bralci!

Pred vami je prva številka »Litijskega predilca«. Nekoliko je drugačen od dolgoletnega »Tovarniškega obveščevalca«. Dobil je novo zunanjo obliko in boljši papir. Iz dveh tiskanih kolon, smo prešli na pet kolon, da bodo strani bolj pestre. Boljši papir bo omogočal boljši tisk. Spremenile so se še nekatere podrobnosti. Če želite, da ne bo nova samo zunanost, ampak da bo sveže tudi poročanje, vas pozivamo, da sodelujete. S svojimi prispevki in predlogi boste izboljšali vsebino. S predlogi se oglasite po telefonu na interno številko 10 ali pa osebno v kadrovskem oddelku.

Uredniški odbor

PO 2160/1978

Sprejet proizvodni...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nov člen 29 a istega pravilnika pa bi se glasil:

»Za izobraževanje kadrov se bodo namenila v sklad skupne porabe sredstva v višini najmanj 1 % od bruto osebnih dohodkov.«

V Pravilniku o delitvi osebnega dohodka moramo spremeniti določili za velikost dodatkov za nadurno delo, za delo ob nedeljah in praznikih (vštevši tovarniški praznik), višino nočnega dodatka ter spremeniti določilo, ki pravi, koliko pripada delavcu za delo v turnusu na dan tedenskega počitka ali na praznik. Spremeniti moramo 23. člen tega pravilnika, ki se glasi takole:

Nadomestila in dohodki po točki 1. člena 22 so:

1. za 50 % povečan osebni dohodek za delo v daljšem oz. podobnem delovnem času.

2. za 70 % povečan osebni dohodek za delo med državnimi prazniki ali na dan tedenskega počitka, če počitek ni prenešen na kak drug dan v tednu.

3. 30 % dodatek za nočno delo od 22. do 5. ure (sedaj 20 %).

4. za delo v izjemnem turnusu se poveča osebni dohodek delavca za 10 % (dodatek velja samo za učinkovite ure.)

Tudi v Pravilniku o uporabi prevoznih sredstev za službene potrebe moramo vnesti nekatera nova določila, ki jih zahteva samoupravni sporazum. V 19. členu tega pravilnika moramo popraviti višino plačila za prevoženi kilometer za lastnim avtomobilom od dosedanjih 0,95 na 0,90 din za vse vrste osebnih avtomobilov. Člen 20 tega pravilnika, ki govori o povračilu 0,05 din za sopotnika, pa odpade.

Pravilnik o materialnih stroških poslovanja in amortizacije:

Samoupravni sporazum določa gornjo višino dnevnice za potovanja po državi. V našem pravilniku smo imeli 80 dinarjev za dnevno, enako pa določa tudi samoupravni sporazum, zato nam tega določila ni treba spremenjati. Glede na položaj zaposlenega pa moramo spremeniti 40. člen tega pravilnika, ki se bo glasil:

»Dnevnice za službena potovanja v državi se izplačujejo za vsa delovna mesta enotno in sicer 80,00 din.«

Tudi dnevnice za potovanja v inozemstvo je treba vskladiti z določili samoupravnega sporazuma, ki v tem primeru prepušča delovnim organizacijam dvoje možnosti: lahko se odločijo za republiški ali pa zvezni predpis. Naš pravilnik smo dopolnili z republiškim predpisom in sedaj se 42. člen tega pravilnika glasi:

»Dnevnice za službena potovanja v tujino se izplačujejo po predpisih, ki veljajo za republiške organe, tako, da se v prvo skupino razvrstijo vodilni delavci in delavci, ki delajo na delovnih mestih, za katere se zahteva višja, oz. visoka izobrazba; druga skupina pa zajema vse ostale de-

lavce. Nočnine se plačujejo po republiških predpisih in po predložitvi računa.«

Samoupravni sporazum določa tudi zgornjo mejo nadomestila za ločeno življenje in sicer 500,00 din. Naš pravilnik določa, da se to nadomestilo izplača lahko največ v višini 180,00 din. S tem ne kršimo določil samoupravnega sporazuma, zato tega člena ni treba popravljati.

Tudi v pravilnik o nadomestilih osebnega dohodka za prvih 30 dni odsotnosti z dela je treba vnesti nekaj novosti. Samoupravni sporazum določa, da sme biti najnižje nadomestilo 80 % povprečnega osebnega dohodka v preteklem letu. Ker je imel naš pravilnik nižja določila, smo morali spremeniti 14. člen tega pravilnika, ki se sedaj glasi takole:

Člen 14 — nadomestilo osebnega dohodka znaša:

1. 80 % od osnove za nadomestilo za prvih 7 koledarskih dni za zavarovance, ki imajo predhodni staž (zavarovanec mora biti socialno zavarovan brez presledka 9 mesecev ali pa s presledki v zadnjih dveh letih najmanj 18 mesecev).

2. 90 % od osnove za nadomestilo nad sedem koledarskih dni do 30 koledarskih dni za zavarovance s stažem.

3. 80 % za zavarovance brez predhodnega staža.

4. 100 % od osnove za nadomestilo pri zadržanosti od dela zaradi poškodbe pri delu v obratu.

5. 80 % od osnove za nadomestilo za prvih 7 koledarskih dni pri zadržanosti od dela zaradi poškodb na poti na delo oz. z dela, nad sedem koledarskih dni pa 90 %.

6. Vajencem se izplačujejo nadomestila enako kot ostalim zavarovancem in na način, ki je določen v 13. členu tega pravilnika.

Samoupravni sporazum določa spodnjo in zgornjo mejo regresa na zaposlenega. Podjetje izplača lahko največ neto 600 din, najmanj 300 din na zaposlenega, v tej vsoti pa je vključen tudi regres v počitniških domovih. Samoupravni sporazum določa tudi zgornjo mejo za regres v menzi, ki ne sme biti večji od 50 din na zaposlenega mesečno in se ne sme izplačevati v gotovini. S temi določili smo dopolnili 99. člen našega Statuta, razveljavljena pa so dosedanja določila o povračilih za kritje stroškov članom kolektiva na letnem dopustu. Ker govori samoupravni sporazum tudi o odpravnini, smo k 99. členu Statuta dodali še naslednje besedilo:

»Delavcu, ki mu preneha delo brez privolitve (zaradi odpovedi podjetja) in ima dvajset let skupne dobe, oz. petnajst let nepretrgane delovne dobe v podjetju, se izplača odpravnina v višini enomesečnega osebnega dohodka (poprečje zadnjih treh mesecev). Višina plačila ne sme presegati dvomesečnih povprečnih osebnih dohodkov

podjetja. Do odpravnine nimajo pravice oni delavci, ki jim je odpovedano delovno razmerje zaradi izpolnitve pogojev za pokojnino.«

To so določila, ki jih je delavski svet potrdil in so že v veljavi od 30. decembra naprej.

Novo delovno mesto

Delavski svet je potrdil predlog, da se ustanovi novo delovno mesto »strokovni svetovalec iz organizacije«. Siroko utemeljitev novega delovnega mesta je podal tov. A. Ankon, obenem pa je predlagal, da se z ozirom na novo delovno mesto spremeni Pravilnik o delitvi osebnega dohodka in pa Pravilnik o sistemizaciji delovnih mest.

V Pravilniku o delitvi osebnega dohodka se vnese za pomočnikom glavnega direktorja novo delovno mesto »strokovni svetovalec iz orga-

nizacije«, izobrazba visoka, točke — 1150. Spremeniti, oz. dopolniti je treba tudi pravilnik o sistemizaciji delovnih mest. Za pomočnikom glavnega direktorja se vnese delovno mesto strokovni svetovalec iz organizacije,

število delovnih mest: 1 smer in stopnja izobrazbe: visoka strokovna izobrazba, fakulteta tekstilne stroke.

delovne izkušnje in praksa: 10 let prakse v tekstilni panogi, zaželjena predvsem praksa s področja organizacije in vodenja.

spol: moški ali ženska poskusno delo: 3 mesece.

Delavski svet je določil za reklamne stroške za letošnje leto 6 milij. S din, za reprezentančne stroške 5 milij. S dinarjev in za reprezentančne stroške Počitniškega doma 150.000 S din. Delavski svet je sprejel še sklep o pokrivanju

pregodbenih obveznosti, sklep o odpisu nekurantnega blaga, sklep o vezavi sredstev stanovanjskega prispevka in sklep o vrstah zavarovanja pri zavarovalnici, ki bodo letos enako obsežna, kot so bila leta 1971.

Člani delavskega sveta so načelji še vprašanje o topli malici. Odgovoril je predsednik komisije za topli obrok tov. Gojko Vidovič. Omenil je, da je komisija že imela nekaj sestankov in sprejela določene sklepe. Težave so predvsem v proizvodnji. Komisija bo še naprej delala in upajmo vsaj, da bo tudi našla dobro rešitev.

Člani DS so negodovali glede obljub, da bo podjetje kupilo avtomate za pijače, ki pa jih ni od nikoder. Želeli so, da se tudi to kar najhitreje uredi.

T. Štrus

Volilna konferenca

Sprejet je bil program dela in izvoljen nov sedemčlanski sekretariat

Devetega decembra 1971 so se zbrali komunisti našega podjetja na svoji volilni konferenci v tovarniški menzi. Izčrpno poročilo o delu osnovne organizacije in nje-

cijske komisije, prebral izčrpno poročilo o delu komunistov našega podjetja v zadnjih dveh letih. Poudaril je, da so komunisti veliko pripomogli k razvoju podjet-

Delovno predsedstvo konference

nega sekretariata je za zadnje mandatno obdobje podal sekretar Franc Borišek. Za novo mandatno obdobje so komunisti izvolili novo sedemčlansko vodstvo, za novega sekretarja pa je bil izvoljen tov. Gojko Vidovič. Sprejet je bil tudi program za naslednje dve leti. Ob koncu je konferenca sprejela še sklep, da se osnovna organizacija Zveze komunistov Predilnica Litija strinja s koncepti 21. seje predsedstva ZKJ in jih v celoti podpira. Kot gost se je konference udeležil medobčinski sekretar ZK tov. Jože Dernovšek.

Osnovna organizacija Zveze komunistov Predilnica Litija šteje 107 članov, od teh jih je na volilno konferenco prišlo 64 ali 59 %, 31 je bilo opravičeno odsotnih, 12 pa brez opravičila.

Volilno konferenco je otvoril sekretar osnovne organizacije tov. Franc Borišek, ki je po izvolitvi delovnega predsedstva, zapisnikarja, dveh overovateljev zapisnika, kandidacijske, volilne in verifika-

ja. Dotaknil se je problemov v proizvodnji in izven nje. Tudi vprašanje delovanja posameznih komunistov je še vedno vprašljivo. Ne prihajajo na sestanke in nasploh ne pokažejo dovolj zanimanja za probleme okrog sebe.

Delo osnovne organizacije ZK v našem podjetju je bilo dobro, nekatere stvari bi bile lahko še boljše.

Konferenca je za novega sekretarja izvolila tov. Gojko Vidoviča, za njegovega namestnika pa tov. Andreja Kralja.

Tov. Tone Pavliha je podal na osnovi podanega poročila in pa debate ob tem poročilu predlog delovnega programa osnovne organizacije, ki ga je konferenca tudi potrdila.

Novosprejeti člani Zveze komunistov

DELO SINDIKALNE PODRUŽNICE

Razširjena seja izvršnega odbora

Izvršni odbor Sindikalne podružnice je razpravljal o tekočih nalogah in razvojnem načrtu varstva pri delu za leto 1972

Dne 23. novembra 1971 je bila v podjetju razširjena seja Izvršnega odbora Sindikalne podružnice. Udeležili so se je tudi člani posameznih komisij in sindikalni poverjeniki, ter predsednik Občinskega sindikalnega sveta tov. Stane Pungerčar.

Predsednik Sindikalne podružnice Vojko Bizjak je prebral poročilo o delu Izvršnega odbora v letošnjem letu. Člane je seznanil tudi o po-

teku Občinske konference sindikata delavcev industrije in rudarstva, ki je bila 8. novembra 1971. Na tej konferenci je bil iz našega podjetja izvoljen za delegata na III. kongres sindikata delavcev industrije in rudarstva tov. Gojko Vidovič, istočasno pa je bil izvoljen tudi za člana Republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva.

O finančnem uspehu podjetja je podal izčrpno poročilo tov. Andrej Kralj, ki je tudi odgovarjal na vprašanja navzočih v zvezi s poslovanjem.

Razprava se je dotaknila tudi razvojnega načrta varstva pri delu in tekočih nalog s tega področja.

Ostala vprašanja, obravnavana na tej seji, so bila zelo zanimiva, zato bom v nadaljevanju sestavka nanizal nekaj povzetkov, priključil pa sem jim nekatere številčne podatke.

Načrt varstva pri delu

Po predpisih Temelnjega zakona o varstvu pri delu mora imeti gospodarska organizacija letni in večletni načrt varstva pri delu in zagotoviti sredstva za uresničevanje načrta.

Pri sestavi letnega in večletnega načrta je dolžna delovna organizacija upoštevati zakonske predpise in normative varstva pri delu, upoštevajoč razpoložljiva finančna sredstva.

Temeljni zakon o delovnih razmerjih in Temeljni zakon o varstvu pri delu dajeta velik poudarek varstvu žena, mladine in invalidov. Posebno varstvo temelji na biološko fizioloških razlikah med organizmom moža in žene.

Po mednarodnih normah sme žena brez škode za lastno zdravje dvigati občasno največ 20 do 25 kg teže. Neugodni delovni pogoji, predolgo, prehitro ali preveč intenzivno delo povečujeta utrujenost, ki ima za posledico padanje delovnega učinka in zmanjševanje odpornosti proti obolenjem. Neugodno vpliva na zdravstveno stanje nočno delo. Po mednarodni konvenciji, ki jo je podpisala tudi naša država, je nočno delo žena prepovedano. Vemo pa, da opravlja nočno delo v Sloveniji še vedno preko 18.000 žena.

Vprašanje je, kako izvajati in programirati varstvo pri delu, ki bi upoštevalo vse predpise, ki smo jih dolžni izvajati.

Kakšni so delovni pogoji v podjetju?

Zlasti v letu 1970 in v letu 1971 je bil storjen glede delovnih pogojev velik napredek, saj so bila za izboljšavo delovnih pogojev vložena ogromna sredstva. V adaptiranih in novih oddelkih so montirane nove klima naprave, čeprav nismo imeli finančnih sredstev za hladilne naprave, ki bi omogočale v letnem času nižje temperature.

Urejenih klimatskih naprav nimamo v oddelkih sukalnice, kjer so neprimerni delovni pogoji. Delovni čas je zelo raznovrsten, saj delamo v eni, dveh, treh in štirih delovnih izmenah.

Uvedli smo 42-urni delovni teden. Zaradi ozkih grl v proizvodnji se predpis o plačnem polurnem odmoru različno izvaja. V tem pogledu bo potrebno več samozvesti, več discipline, boljša organizacija, da zaradi načrtnega odmora storilnost dela ne bo

občutno zmanjšana. V sedanjih razmerah čas odmora zaposleni določajo posamezno v odvisnosti od trenutne obremenitve. Dokazano pa je, da odmor, ki ni naprej odmerjen, nima zaželenega učinka in potrebne sprostitve.

Organizacija toplega obroka

Nedavni članek v Delu o dobri organizaciji toplega obroka v našem podjetju je dal pobudo komisiji za uvedbo toplega obroka, ki jo je imenoval delavski svet, da je pričela bolj aktivno delati. Vsekakor je uvedba toplega obroka v medsebojni odvisnosti od ureditve določenega odmora. V nobenem primeru ne sme topli obrok nadomestiti redne družinske prehrane. Nesmiselno bi bilo ukiniti mleko, ki ga zaposleni na jutranji smeni že prejema.

Meritev delovnih pogojev

V mesecu decembru so bile opravljene meritve delovnih pogojev, t. j. osvetljenosti delovnih mest, merjenje jakosti ropota, merjenje količine prahu in ocenjevanje mikroklima. Na podlagi opravljenih meritev in analize delovnih mest z zdravstvenega vidika, bodo pravičnejše ocenjena delovna mesta.

Po izjavi glavnega direktorja tov. Jožeta Martiča je pred nami postavitev nove sukalnice, ki je sedaj v petih oddelkih. Pred nami je odločba inšpektorja dela: Nabaviti in

montirati nove klimatske naprave v stare oddelke, ki ne ustrezajo obstoječim predpisom ali pričeti z gradnjo nove sukalnice, v kateri bodo potrebni skladišni prostori, sanitarije in nove klimatske naprave. Ekonomski račun kaže, da je odločitev o gradnji in premestitvi sukalnih strojev v nove prostore pravilna, seveda če bomo imeli zadostna finančna sredstva.

Kako imamo v podjetju urejen notranji transport? V zadnjih letih smo mehanizirali zlasti zunanji transport. Z uvedbo vilicarjev so zmanjšana fizična opravila in dvigovanje tovorov.

Po besedah direktorja proizvodnega sektorja tov. Branka Peterca imamo eno najmodernejših predpredilnic v Jugoslaviji, v organizaciji notranjega transporta pa smo na stopnji ustanovitve podjetja.

Iz zgornjih zaključkov je razvidno, da v načrtovanju letnega in večletnega razvoja podjetja in samega varstva pri delu sodeluje celotni delovni kolektiv preko organov samoupravljanja, da po najkrajši poti uredimo delovne pogoje. Razmišljati moramo pri razvoju podjetja o razširitvi proizvodnih kapacitet in ukinitvi nočnega dela žena, ki smo ga dolžni po mednarodni konvenciji odpraviti.

Franc Lesjak

PROGRAM DELA OSNOVNE ORGANIZACIJE ZK PREDILNICE LITJA SPREJET NA KONFERENCI DNE 9. 12. 1971

1. Osnovno organizacijo ZK moramo usposobiti za boljše in učinkovitejše družbeno politično delo. Zavedati se moramo, da je ZK tista politična sila, ki usmerja naš celotni družbeno samoupravni razvoj. Za izpolnjevanje te zelo zahtevne naloge pa se moramo bolje usposobiti in pripraviti.

2. Člani ZK se moramo na vseh nivojih nenehno zavedati postavljenih nalog in reševanju teh za dosego stabilizacije v našem gospodarstvu, za dvig osebnega in družbenega standarda ter za doseganje vseh ostalih ciljev našega samoupravnega in družbenega razvoja.

3. Komunisti na vodilnih delovnih mestih se morajo še posebej zavzeti za izvajanje vloge in načel ZK za dosledno uvajanje in razvijanje našega samoupravnega sistema. Z aktivnim delom v družbeno političnih organizacijah in samoupravnih organih se morajo v kolektivu zavzemati za tisto poslovno politiko, ki bo z upoštevanjem vseh elementov gospodarjenja dala čim več in čim boljše finančne rezultate poslovanja.

4. Delo v naši osnovni organizaciji moramo organizirati tako, da omogočimo vsestransko razpravo in izmenjavo mnenj ter nato zagotoviti dosledno izvajanje sprejetih dogovorov. Pri tem nam shema organizacije ne sme biti ovira, temveč se mora spreminjati tako, da omogoča čim boljše kvaliteto dela.

5. Mnogo več pozornosti moramo posvetiti izobraževanju komunistov. Trenutna idejna usposobljenost članov ZK je prenizka, kar nam dokazuje nerazumevanje in nepoznavanje gospodarskih in družbenih problemov oz. njihovi pristopi do teh problemov. Odpraviti moramo kritiko zaradi nepoznavanja in z višjo idejno usposobljenostjo komunistov aktivirati pasivni del članstva in razširiti dosežani obseg delovanja na povečano udejstvovanje v SZDL, sindikatu oz. celotnem družbenem dogajanju.

6. Okrepiti in še bolj organizirati moramo delo mladine. Še vedno je premajhna povezava med mladinsko in osnovno organizacijo ZK. Z izobraževanjem oz. z idejno političnim usposabljanjem moramo preko seminarjev oz. ostalih oblik izobraževanja pripraviti mladino do tega, da bo sposobna razumeti in opravljati naše družbeno politično delo ter cilje, tako v mladinski organizaciji kot pozneje v članstvu ZK.

7. Zaradi problemov v našem celotnem gospodarstvu kot so: nelikvidnost, prezadolženost, neurejeni devizni sistem in drugo, se moramo v celoti zavzemati za čimprejšnjo stabilizacijo v našem gospodarstvu ter na vseh nivojih podpirati tiste družbene sile, ki se za uvedbo stabilizacije res prizadevajo. Komunisti v naši delovni organizaciji se moramo zavedati, da bomo dali najboljšo podporo celotni stabilizaciji gospodarstva s čim ugodnejšimi delovnimi oz. finančnimi dosežki našega kolektiva. Te pa bomo dosegli z našim delom oz. zalaganjem na vseh nivojih, tako v proizvodnji z zniževanjem stroškov in dvigom produktivnosti, kot vseh ostalih službah z večjo poslovnostjo in bolj organiziranim delom.

Litija, dne 9. 12. 1971

Delovni pogoji odgovarjajo predpisom

Izvelek iz poročila o meritvah mikroklima, zapršenosti, osvetljenosti in hrupa

Zavod SRS za varstvo pri delu je skladno z določbami pravilnika o periodičnih preizkusih delovnih priprav in naprav ter periodičnih preizkusov kemičnih in bioloških škodljivosti mikroklima, opravil v mesecu decembru 1971 meritve delovnih pogojev in izdelal strokovno poročilo z vsemi analizami.

Meritve delovnih pogojev so strokovni sodelavci zavoda opravili z merilnimi instrumenti na delovnih mestih v posameznih oddelkih. Po zakonu mora podjetje na podlagi rezultatov pregleda opraviti nekatere tehnične in zdravstvene ukrepe na delovnih mestih, kjer posamezne škodljivosti presegajo dovoljene meje.

Zavod je meril mikroklimo, zapršenost, osvetljenost in hrup.

Mikroklima

Primerjava rezultatov meritev z vrednostmi, ki jih predpisuje jugoslovanski normativ za posamezne faktorje mikroklima pokaže naslednjo sliko:

Na delovnih mestih v stari čistilnici, predpredilnici, čistilnici (leacryl), melanžirnici, novi čistilnici in vlagalnici so

vsi mikroklimatski faktorji: temperatura zraka, relativna vlaga in hitrost gibanja zraka in tudi temperaturna razlika med višino glave in višino stopal je v dovoljenih mejah.

Ocena mikroklimatskih pogojev v ostalih obratih pa je glede na zahteve normativa naslednja:

Predpredilnica:

Temperatura zraka je na vseh merjenih mestih za nekaj stopinj višja od maksimalno dovoljene, ki jo predpisuje normativ za to obdobje (22° C). Ostali faktorji: temperaturna razlika, relativna vlaga in gibanje zraka, pa so v dovoljenih mejah.

Predpredilnica sintetične:

Tudi v tem prostoru je temperatura zraka na merjenih delovnih mestih previsoka. V prostoru je bila izmerjena nekoliko prenizka relativna vlaga, gibanje zraka pa je previsoko ob flyerjih (vrtenje vreten povzroča prepih).

Zabojarna:

V tem prostoru mikroklimatski prostori ustrezajo zahtevam, previsoka je le temperaturna razlika med podom in višino glave. Največja dopustna razlika je 3° C.

Bombažna predilnica I:

Na vseh delovnih mestih je previsoka temperatura zraka, medtem ko so ostali faktorji v skladu z normativom, razen (Nadaljevanje na 4. strani)

Nesreče pri delu v letu 1971

Delovni kolektiv je dosegel v letu 1971 pomemben uspeh, ko je stekla proizvodnja v novi bombažni čistilnici in predpredilnici.

Zaradi modernizacije delovnega procesa v novi predpredilnici je dosežena večja proizvodnja, število zaposlenih v teh oddelkih pa je manjše za več kot polovico.

Ob spremenjenih razmerah je naloga delovnega kolektiva, da s tehničnimi, zdravstvenimi in socialnimi ukrepi doseže, da bo čimmanj nezaželenih izostankov z dela.

Izostankov zaradi boleznih vselej ne moremo preprečiti. Imamo pa precejšen vpliv na zmanjšanje poškodb na delu in na poti na delo oz. z dela.

Vzrok za poškodbe je več-

krat neurejeno delovno okolje in osebni faktor.

Naj navedem nekaj vzrokov poškodb v letu 1971:

- delovna neizkušenost,
- pokvarjena zaustavka na previjalnem stroju,
- odstranjevanje sintetične med obratovanjem
- nepredvidnost sodelavca,
- popravljanje stroja, za kar poškodovanka ni bila pooblaščenca,
- smrtna poškodba pri prehodu čez železniško progo.

Iz navedenih vzrokov vidimo, da se poškodbam lahko izognemo.

Koliko je bilo poškodb v letu 1971?

V letu 1971 je bilo poškodovanih 70 članov delovnega kolektiva in to v obratu 26

moških in 25 žena, na poti z dela in na delo pa 5 moških in 14 žena. Ker je zaposlenih v podjetju nad dve tretjini žena, je iz podatkov razvidno, da je pri moških več obratnih poškodb in so bolj pogoste. Na poti z dela in na delo je bilo poškodovanih več žena kot moških.

Zanimiv je tudi podatek v katerem delovnem času so se poškodovale žene:

od 5. do 12. ure se je poškodovalo 12 žena;

od 12. do 22. ure se je poškodovalo 11 žena;

od 22. do 5. ure sta se poškodovali 2 ženi.

Najmanj obratnih poškodb je v nočnem času.

Na poti z dela in na delo je več poškodb v nočnem času. Na nočni izmeni je bilo

6 poškodb, na popoldanski izmeni 4 in na dopoldanski izmeni 4 poškodbe.

Zakaj je manj poškodb na nočni izmeni? Delavke menijo, da je v nočnem času manj menjav kvalitete surovine, so bolj sproščene, imajo pa več drugih težav, ker opravljajo čez dan gospodinjska dela in imajo premalo počitka.

V primerjavi z l. 1970 so bile poškodbe po posameznih oddelkih:

Zap. št.	Oddelek	Obratne poškodbe				Poškodbe na poti			
		Število		Izg. dnev.		Število		Izg. dnev.	
		1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971
1.	Cistilnica	9	3	186	42	—	2	—	8
2.	Predpredilnica	10	10	273	169	1	2	8	17
3.	Predilnica I.	1	2	9	155	1	3	33	49
4.	Predilnica II.	3	8	36	116	1	7	24	51
5.	Predilnica III.	2	—	90	—	—	—	—	—
6.	Sukalnica	15	7	181	98	4	2	182	17
7.	Stročnarna	2	1	30	3	1	—	17	—
8.	Mehanična delavnica	3	1	71	17	—	—	—	—
9.	Vlagaonica	1	1	5	10	1	1	7	5
10.	Transport	—	5	—	58	1	—	22	—
11.	Zidarska skupina	1	1	6	12	—	—	—	—
12.	Elektrodelavnica	—	—	—	—	—	—	—	—
13.	Valjčkarna	—	—	—	—	—	—	—	—
14.	Remont I	1	2	4	19	—	—	—	—
15.	Remont II	5	3	98	25	2	1	34	9
16.	Menza, poč. d.	1	1	8	9	1	1	8	38
17.	Pomožno osebje	—	—	—	—	—	—	—	—
18.	Uslužbenci	—	—	—	—	1	—	7	—
19.	Predilnica I. a	—	1	—	20	—	—	—	—
20.	Predilnica II. a	—	4	—	54	—	—	—	—
21.	Klima naprave	—	1	—	11	—	—	—	—
SKUPAJ		54	51	997	818	14	19	342	194

Delovni pogoji . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

zen nekoliko previsokega gibanja zraka med prstančnimi strojema št. 26 in 27.

Valjčkarna:

Tudi v tem prostoru je temperatura zraka višja od dovoljene za to letno obdobje. Ostali mikroklimatski faktorji pa ustrezajo zahtevam.

Predilnica sintetične I. a:

V tem obratu je temperatura zraka na delovnih mestih med previjalnima strojema, med prstančnim strojem št. 4 in 5, št. 9 in 11 na meji maksimalno dovoljene nekoliko previsoka pa na delovnih mestih:

med sukalnima strojema in prstančnim strojem št. 15 in 16.

Predilnica II:

Meritve mikroklimatskih pogojev v obratu kažejo, da ne odgovarja zahtevam normativov le delovno mesto med strojema 64 in 65, kjer je temperatura zraka previsoka. Tudi gibanje zraka je na meji maksimalno dovoljene hitrosti.

Predilnica II a:

Vsi mikroklimatski pogoji, razen temperature zraka, ki je previsoka, odgovarjajo zahtevam.

Predilnica III:

Tudi v tem oddelku je temperatura zraka previsoka, relativna vlaga pa nižja od optimalne, gibanje zraka na delovnem mestu med strojema št. 94 in 95 je na meji maksimalno dovoljene hitrosti.

Sukalnica 3:

Tudi v tem obratu je temperatura zraka višja od maksimalno dovoljene. Prenizka je relativna vlaga med strojema št. 21 in 22, na obeh merjenih mestih je hitrost gibanja zraka približno enkrat višja od maksimalno dovoljene.

Sukalnica 2:

Temperatura zraka je višja od dovoljene. Nekoliko prenizka je relativna vlaga na delovnih mestih med previjalnima strojema. Gibanje zraka je v dovoljenih mejah.

Sukalnica 1:

Na vseh merjenih mestih je temperatura zraka višja od dovoljene, pri dvojnem stroju pa je previsoka tudi temperaturna razlika. Gibanje zraka je previsoko v sredini prostora, relativna vlaga pa je nižja od optimalne.

Sukalnica 1 — prizidek:

Na delovnem mestu med sukalnima strojema je temperatura zraka previsoka, prav tako tudi hitrost gibanja zraka. Nekoliko prenizka je relativna vlaga.

Kotlarna:

Pred kuriščem je temperatura zraka višja od dovoljene, previsoka je tudi temperaturna razlika med tlemi in višino glave zaposlenega. Gibanje zraka je v dovoljenih mejah, lahko bi bilo glede na visoko temperaturo nekoliko višje. Prenizka pa je relativna vlaga.

Laboratorij:

Temperatura zraka je nekoliko višja od dovoljene, ostali pogoji pa odgovarjajo normativom.

Stročnarna:

V tem obratu ne odgovarjajo zahtevam temperatura zraka in temperaturna razlika med tlemi in višino glave — oba faktorja sta višja od maksimalno dovoljenih.

Zaključek:

Ker je v vseh naštetih obratih temperatura zraka višja od dovoljene, se lahko zniža z nekoliko slabšim ogrevanjem delovnih prostorov. Na splošno pa je razvidno, da so delavke pri strojih bolj »lahko« oblačene in jim temperatura odgovarja.

V prostorih, kjer je prenizka relativna vlaga bo podjetje namestilo zračne vlažilce. Tudi v delavnicah so mikroklimatski pogoji v dovoljenih mejah.

Iz pregleda je razvidno, da v zimskem obdobju mikroklimatski pogoji ne odstopajo od normativov (izjema je sukalnica), v letnem in prehodnem obdobju pa bo Zavod SRS za varstvo pri delu opravil ponovne meritve klimatskih pogojev.

Franc Lesjak

Iz pregleda poškodb po posameznih oddelkih je razvidno, da je bilo največ obratnih poškodb pri zaposlenih v predpredilnici, zaradi neurejenih razmer med rekonstrukcijo l. 1970 in 1971.

Precej obratnih poškodb je pri zaposlenih v predilnici II. Verjetno so vplivale na porast poškodb organizacijske spremembe, t. j. večje preme-

Pri pregledu poškodb niso v l. 1971 zajeti izgubljeni dnevi dveh poškodovancev. Njima bolniški stalež v l. 1970 še ni bil zaključen.

Posluževalka raztezalke je bila zaradi ureza z nožem v bolniškem staležu v l. 1971 še 74 delovnih dni. Delavec iz čistilnice pa je bil zaradi poškodb očesa v bolniškem staležu 313 delovnih dni še v l. 1971.

Na poti na delo in z dela se je delavec iz čistilnice na železniškem prehodu (Ponoviče) smrtno onesrečil.

Ostale poškodbe na poti na delo in z dela so bile zaradi nevdzdrževanih cest, pomanjkljivega vzdrževanja vozil in zaradi izstopanja iz vlaka, ko leta še ni popolnoma ustavil.

Ob zaključku pregleda poškodb na delu in na poti bi poudaril, da so zaradi posledic poškodb najbolj prizadejti poškodovanci sami, ker zapuščajo poškodbe večje ali manjše telesne okvare in invalidnost. Skladno s predpisi o varstvu pri delu si moramo ustvariti take delovne pogoje, da bomo ob normalni pazljivosti in zbranosti varni pred poškodbami in zdravstvenimi okvarami.

Zaradi stoječega dela obstoja večja nevarnost obolenj

ožilja, zlasti krčnih žil na nogah. Strokovnjaki priporočajo uporabo ortopedske obutve.

Pri delu je obremenjena pri upogibanju hrbtenice in v predvsem pri zaposlenih v vlagalnici zaradi vzdigovanja in pripogibanja več obolenj hrbtenice. Nedvomno so tudi

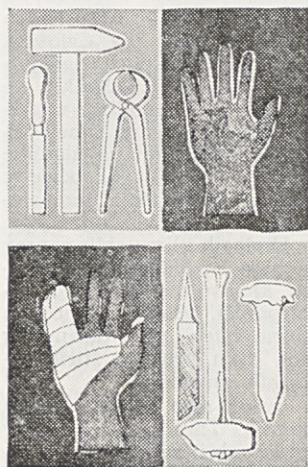

„je res kriv stroj?“

drugi vzrok za ta obolenja, vendar težji pogoji dela zdravstvene okvare pospešujejo.

V naši družbi je človek največje bogastvo, zato moramo podpirati prizadevanja strokovnih služb pri odstranjevanju vzrokov, ki zmanjšujejo proizvodnjo in delovno zmoglost zaradi zdravstvenih okvar na delu.

Franc Lesjak

ščanje zaposlenih iz oddelka v oddelk, zaradi obratovanja nove predilnice sintetične (večja obremenitev).

RAZGOVOR Z DELAVCI

Večjih težav v letu 1971 ni bilo

Štirje so odgovarjali na naša vprašanja o vsakdanjem delu, težavah, ki ga spremljajo, o denarju, ki ga prejmejo za svoje delo in še o marsičem drugem. Vsi so že več let člani našega kolektiva.

CELESNIK DANICA dela v sukalnici sedmo leto.

»Z delom sem zadovoljna, delavke se razumemo med sabo. Tudi odnos z mojstrom so po mojem kar dobri.«

Da se nasprotja med generacijami pokažejo tudi v podjetju, verjetno ni treba posebej poudarjati. Večkrat slišimo starejše delavke, ki negodujejo nad mladimi in mlajše se pritožujejo nad starejšimi. »Obsojati mladih ne smemo, vendar pa se včasih le pojavijo kakšne svojske želje, saj bi vsaka rada delala na tistem stroju, ki ji najbolj odgovarja. Kje kdo dela, pa

in ravno to včasih povzroča hudo kri med delavkami. Težko se nekatere sprijaznijo z dejstvom, da je za manj dela tudi manj denarja.«

Nazadnje smo jo povprašali še, kaj bi se dalo v njihovem oddelku izboljšati?

»Če bi imele boljše stroje, bi več naredile. Stare stroje, ki se večkrat pokvarijo, bi morali hitreje popraviti, če mojster nima časa, gre to sploh zelo počasi.«

Iz sukalnice se bomo preselili v predpredilnico. Tu dela že petindvajseto leto **KATI VOLK**.

»Delam v štirih izmenah. Težko je le ob nedeljah. Danes je vse drugače, kot je bilo pred leti. Vse se spreminja in to na bolje. Samo delovni pogoji včasih ali pa danes!«

Odnosi med delavci in mojstrom so zelo pomembni, morda mnogo bolj, kot marsikdo misli.

»Dober je, če le more, ustreže.«

Kaj pa delavke med sabo — se razumete?

»Zelo odvisno od posameznikov. Se zgodi, da se katera drži grdo in ne govori s svojo sodelavko, toda z malo dobre volje se da vse urediti. Mlajše se premalo zavedajo, da

odloča mojster.«

Veliko se govori tudi o delovnih pogojih, ki niso vedno najboljše. »Zebe nas nikoli ne, včasih je malo prevroče, tistim v bližini vrat in naprav za prezračevanje pa velikokrat preveč piha.«

Tudi z nočnim delom je kar zadovoljna. Veliko govorimo o prehrani zaposlenih, pa nas je zanimalo njeno mnenje.

»Sendviči se mi zdijo dobri, saj malokrat kaj vzamem. Nekateri se zelo navdušujejo za toplo malico, meni je vseeno. Od časa do časa pa tudi pri sedanjih malici dobimo tople klobase. Drugače je seveda za tiste delavke, ki prihajajo na delo po uro in še več daleč.«

In denar? Mimo tega vprašanja ne more nihče.

»Povsod je treba delati. Tu je blizu in se ni treba voziti na delo. Preveč ne zaslužim, sem zadovoljna. Obe hčeri delata zadnji letnik v dveh različnih šolah, pa posojilo moramo vračati, tako nimam nobenih problemov, kam in kako z denarjem. V tej situaciji tudi prihraniti ne morem skoraj nič.«

Vsi delavci niso enako pridni in tudi ne enako spretni pri svojem delu. Kako se to kaj pozna pri plačah v vašem oddelku?

»Rezultati dela niso vedno odvisni od pridnosti in spretnosti, tu pa tam dobimo takšne »špule«, da se strašno trga in takrat je nunjo, da se to pozna tudi pri dobri delavki. Mislim pa, da se tudi pri zavednosti pozna pri denarju

delajo zase in ne za nas. Zgodilo se, da katero pokličem, da bi mi pomagala pri snemanju, pa že ugovarja, zakaj ravno ona in ne katera druga. Potem, ko pridejo za stroj, ko dobi vsaka svoje delo, je drugače, toda najprej se je treba dela priučiti. Ko sem prišla v predilnico, je bil ta odnos, mislim mladi — stari, le nekoliko drugačen.«

Nočno delo tudi njej ne dela nobenih težav. Pravi, da raje dela ponoči kot pa zjutraj. Tudi s plačilom, ki ga prejme za svoje delo, je zadovoljna.

»Za denar me ravno ne »baše« od meseca do meseca. Ker imam že precej let, dobim tako še nekaj več. Ko smo gradili hišo, je bilo težje. Zdi pa se mi, da se premalo pozna razlika pri plačah za tiste, ki raje malo manj delajo.«

Vsak oddelk se srečuje s težavami, večjimi ali manjšimi?

»Mislim, da kaj posebnega ni. Stroji so novi, še niso utečeni in zato še nismo dosegli tistega, kar bi lahko. Dve delavki imava tri stroje, ker teče na teh strojih hitra številka, drugače dela ena delavka pri dveh strojih.«

Posebne želje?

»Jih nimam. V pokoj bi šla, toda nekaj let s tem še ne bo nič.«

Ropot prstančnih strojev v predilnici je za uho, ki ga ni vajeno, kar malo prehud. Nad vreteni se štirinajsto leto sklanja **ANGELA SLADOVIČ**.

»Sem sem prišla kot snemalka in šele čez leta, ko je

bilo prazno mesto, sem postala predica. Delu v treh izmenah sem se privadila. Raje delam ponoči kot zjutraj, ko je treba zgodaj vstati.«

Pogovor se je zopet zavrtel okoli denarja.

Če bi bilo več, bi bilo še bolje. Posebnih načrtov, kako bi denar porabila, ne delam. Veliko gre za vsakdanje potrebe, prihranke pa potem porabim za večji nakup. Ne vem, če bi kje druge zaslužila toliko več, da bi bilo vredno zamenjati službo.«

Torej ostanete zvesti predilnici?

»Do pokojnine, tako računam danes, če se ne bo zgodilo še kaj posebnega, ne vidim nobenega razloga, da bi odšla.«

V oddelku dela na njeni izmeni samo ena mlajša delavka kot snemalka.

»Pridna je, z njo pa res nimamo nobenih težav. Sploh se dobro razumemo med sabo, enako tudi z mojstrom.«

Se vam zdi, da zelo delate ali pa, da imate manj dela kot vaše sodelavke?

»Dela imamo vedno dovolj, kakšen dan je treba mnogo bolj delati kot pa kak drugi dan. Glede dela se dnevi precej razlikujejo, a tudi na enem »šlitu« se delo spreminja.«

Kdaj pa malicate?

»Zelo različno, čas za malico določa delo. Na splošno sem z malico zadovoljna, tudi topla malica bi kar prav prišla, samo — če jo bom imela čas jesti.«

Se podjetje dovolj zanima za stanovanja svojih delavcev?

»Oba z možem delava in sva dobila tovarniško stanovanje. Mislim, da se v okviru možnosti, kar dovolj brigajo.«

Zadnji sogovornik, mojster

MILAN MAJČEN, je zaposlen v Predilnici šestindvajset let, trinajsto leto pa je mojster.

»Mojster je posrednik, ki prinaša delovne naloge v proizvodnjo, na svoje podrejene, kar pa vedno ni najbolj enostavno.«

Mojster ima na eni strani svoje nadrejene, na drugi svoje delavce.

Voziti mora med obema tako, da sta oba zadovoljna.

»Dobim nalogo. Nihče ne pove, kako jo bom rešil, to je moja stvar. Zgodi se, da nekatere delovne naloge izpadejo med delavci kot mojstrove muha. Ko morajo delavci signirati navitke, čistiti valjčke in krila ali pa kaj podobnega, mislijo, da je to moja pogruntavščina. Vsi pa vemo, da taka mala napaka v predilnici lahko potegne za sabo veliko reklamacijo, zato se take stvari ne smejo dogajati.«

Predpredilnica ima nove stroje in to je bila za delavce dodatna obremenitev.

»Nekaj časa je trajalo, da smo se privadili vsi, ki spadamo zraven. Več ali manj že znamo delati s temi stroji. Princip dela je enak kot pri starih strojih. Še vedno nismo našli tiste najboljše kvalitete, nekatera sintetična vlakna nam še vedno delajo težave. Čeprav naš proizvod ni končen, smo pač le vmesna stopnja, moramo vseeno zelo paziti na kvaliteto. Že od nekdaj drži: dobra predpreja je pogoj za dobro prejo.«

Pri delu z ljudmi naleti človek vedno na ovire.

»Ljudi moram pošiljati s stroja na stroj — temu so vzrok bolniške in porodnice. Na kakšen poseben odpor ne naletim. Idealno bi bilo, da bi vsak delavec znal enako dobro delati na vseh strojih. Zelo dobro je, da ima naš obratni zdravnik sistematske preglede, kjer odkrije bole-

ni, ko še ni tako hudo. Ker zaposleni delajo v glavnem stoje, bi morda podjetje le našlo kje sredstva, da bi kupilo ortopedsko obutev.«

Mojster mora biti tudi psiholog, če hoče, da bodo delavci opravili zadano nalogo.

»Za vsakega moraš dobro vedeti, kako ga boš nagovoril. Človek pa tudi ni vedno židane volje. Sploh je težko, ko moraš včasih razčiščevati zelo neprijetne stvari.«

Pohvalil je delavce, da ga razumejo, saj vedo, kakšen je njegov položaj. Ko je tekla beseda o delavcih, se je spomnil še nečesa:

»Komisija izbira, toda vsakdo se pokaže šele na delovnem mestu. Precej takih, ki jim delo ni preveč dišalo, je odšlo. Menda pridejo sami do tega, da tu nimajo kaj iskati. Ne vem, ampak tako je.«

Delati v štirih izmenah ste začeli šele lani, je bil prehod težak?

»Nič posebnega, boleča je edino nedelja, predvsem za tiste, ki imajo družine. V nedeljo so vsi doma, oče ali pa mati pa mora na delo. Ženske večkrat pripovedujejo: kaj mi pomaga, če sem doma takrat, ko so drugi po službah in šolah.«

Upajmo, da se bo tudi to uredilo. Ker so vse tri delavke povedale nekaj o denarju, smo o tem povprašali še mojstra.

»Vsakdanje potrebe, stanovanje tudi precej pobere. Nekaj pa se prav gotovo prihrani za kakšen večji izdatek.«

Kadrovske spremembe

PRIJAVE V MESECU DECEMBRU 1971

1. Babič Dušan, 1. 12. 1971, Trg na Stavbah, mikalnica 2. pos.
2. Vozel Marta, 1. 12. 1971, Ponoviče 9, predilnica I/1 pos.
3. Butala Nada, 1. 12. 1971, Cerovica 19, predilnica I/2 pos.
4. Železnik Janez, 2. 12. 1971, Kolk 4, Zagorje, čistil. odpadkov

ODJAVE V MESECU DECEMBRU 1971

1. Jelnikar Helena, 22. 11. 1971, Kresnice 51, predil. I/1 pos. neopravičeni izostanki
2. Čepon Jožefa, 11. 12. 1971, Praprošče, 5, predpred. 1. pos. upokojitev
3. Fintar Franciška, 24. 12. 1971, Valvaz. trg 3, sukal. 2. pos. odpoved delavca
4. Vidregar Andrej, 25. 12. 1971, Smartno 33a, predpred. 1. pos. v poskusnem roku na lastno željo

Sprejemali bomo manj sklepov

Devetega decembra je bila v prostorih naše menze volilna konferenca osnovne organizacije Zveze komunistov. Na tej konferenci je bil izvoljen nov sedemčlanski sekretariat, za novega sekretarja pa je bil izvoljen tov. Gojko Vidovič, direktor tehničnega sektorja. Novega sekretarja smo zaprosili, da nam je odgovoril na nekaj vprašanj.

— Kakšne so po vašem mnenju osnovne organizacije ZK v podjetju?

»Poleg skrbi za čimvečjo proizvodnjo in ustvarjanje dohodka v letu 1972, bomo skušali z idejno političnim delom med našimi člani osnovno organizacijo usposobiti za boljše delo in poudariti družbeno vlogo znotraj samoupravnega sistema. ZK je neposredno odgovorna za oblast delovnega ljudstva, za gospodarstvo in politično stabilnost sistema, varstvo revolucionarnih pridobitev, odgovorna pa je tudi za nadaljnji razvoj samoupravljanja. Zato bo potrebno uvesti več discipline in odgovornosti za posamezne člane in celotno organizacijo.«

— Kako pa je z ideološko dejavnostjo v organizaciji?

»Nizek nivo znanja o družbenih problemih velikokrat zavaja mnogo člane, da se zahtekajo v nezadovoljstvo in kritikanstvo, povrhu vsega pa so še neaktivni. Zato bomo letos posvetili več pozornosti načrtnemu izobraževanju komunistov. Ko bodo ti vsestransko razgledani, bodo lahko v svoji sredini pozitivno ocenjevali in usmerjali družbeno dogajanje, obenem pa vplivali na gibanje socializmu sovražnih tokov. Naloga vsakega komuniste je, da

konfrontira s takimi ljudmi, ne pa, da beži pred njimi, če hoče še ostati komunist.

— Vsaka organizacija ima bodočnost le, če ima v svojih vrstah dovolj mladih ljudi, ki čez čas prevzamejo delo v svoje roke. Kako je s sprejemanjem mladih v ZK v našem podjetju?

»Že v preteklem letu smo sprejeli precej mladih v ZK, predvsem iz vrst prizadevnih delavcev. S takšno prakso bomo nadaljevali tudi v prihodnje. Vrata v Zvezo komunistov so odprta vsakemu poštenemu in socializmu predanemu državljanu. Nujno pa bo potrebno za novospregate člane organizirati politično ideološke izobraževalne tečaje. Mislim pa, da takšni tečaji tudi nekaterim starejšim članom ZK in ostalim članom družbenih in političnih organizacij v podjetju ne bi škodovali.«

— K dobremu delu spada tudi dobra obveščenost vseh članov organizacije. Mislite, da so komunisti v našem podjetju dovolj obveščeni o problemih, s katerimi se srečujemo vsak dan?

»Jasno je, da bi morali biti komunisti seznanjeni s problemi, ki vsakodnevno nastajajo v podjetju in na terenu. »Informacije«, ki izhajajo dvakrat tedensko, so, po mo-

jem, zelo dobra oblika obveščanja. Pri oblikovanju letnih pa naj bi sodelovali tudi člani ZK in ostali delavci s svojimi problemi in predlogi. Morda bi uvedli še skrinjice, kjer bi lahko vsak delavec oddal listek s svojimi vprašanji in predlogi. Z dobrimi predlogi bi lahko izboljšali delo vseh služb. Delavec lahko sproži problem in potem pričakuje njegovo rešitev.«

— Vsak dan lahko beremo v časopisih, kdo vse razpravlja o socialni diferenciaciji (o velikih razlikah med posameznimi sloji). Zato smo tudi tovarišu Vidoviču postavili vprašanje, kaj on meni o socialnem razlikovanju na splošno in morda tudi v podjetju še posebej?

»Razprave o socialni diferenciaciji so pripeljale tako daleč, da je bila na eni izmed zadnjih sej Centralnega

komiteja komunistične partije Slovenije ena točka dnevnega reda posvečena tej temi. Centralni komitej je zavzel tudi konkretne sklepe. Mislim, da socialna diferenciacija že prerašča iz socialnega v politični problem, proti kateremu, žal, ni imuna niti Zveza komunistov. Če se hoče Zveza komunistov uspešno boriti proti socialni diferenciaciji in neupravičenemu bogatenju, mora najprej napraviti red v svojih vrstah. Nujno bo, da Zvezo komunistov zapustijo vsi, ki niso aktivni borci za ideologijo naše organizacije, za zgraditev samoupravnega socializma in seveda brezkompromisni pri reševanju socialnih razlik. Osnovna odlika vsakega komuniste mora biti popolna imunost proti osebnemu bogatenju, kar je tudi pogoj, da je nekdo borec za zmanjšanje socialnih razlik. Ne mi-

slim pa tu na uravnalovko, ki je popolnoma nesprejemljiva. Razlike so bile, so in verjetno tudi bodo, vendar naj bodo razlike v mejah morale in dostojnosti. Vsakdo naj dobi pošteno plačilo za svoje delo. Če bomo vsi komunisti imeli takšne kvalitete, se bomo lažje skupno s sindikati uspešno borili za ideologijo Zveze komunistov in proti socialnim razlikam v naši družbi.«

Ob koncu razgovora je tov. Vidovič še enkrat poudaril, da za dobrega komuniste ni dovolj knjižica in članarina, ki jo redno plačuje, ampak je potrebno mnogo več. Novi sekretar je še omenil, da bo osnovna organizacija Zveze komunistov letos sprejemala manj sklepov, bo pa bolj dosledna pri izvajanju in ureničevanju sprejetih.

T. Štrus

OBVEŠČANJE V PODJETJU

O »Informacijah«

Ker se zavedamo, kako pomemben činitelj je za nadaljnji razvoj in vse pomembne odločitve sistem obveščanja in sodelovanja med člani kolektiva, smo ravno na tem področju uvedli nekaj sprememb in novosti, ki so se pokazale zelo učinkovite.

O informiranosti članov delovne organizacije pravi naš statut (čl. 142) tole:

»Člani delovne organizacije imajo pravico biti informirani o celotnem poslovanju delovne organizacije, zlasti pa:

1. o razvojnih programih delovne organizacije
2. o načrtih rekonstrukcij
3. o novih osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov
4. o načrtu izkoriščanja sredstev skupne porabe
5. o letnih proizvodnih, prodajnih, nabavnih in kadrovskih načrtih
6. o periodičnem, zlasti pa o zaključnem računu
7. o poslovnih politiki delovne organizacije
8. o delu samoupravnih organov in strokovnih služb.«

Ta pravica oziroma dolžnost nas je vodila, da smo poleg rednega informiranja kolektiva preko »Tovarniškega obveščevalca« prišli še dvakrat tedensko izdajati ciklostirane »Informacije«. Lete naj kot sredstvo za komuniciranje vzdržujejo med bralci vsestransko tekoče pretakanje informacij od samoupravnih in strokovno-vodstvenih organov ter družbeno-političnih organizacij k članom delovne skupnosti in obratno. »Informacije« naj skrbe v glavnem za vsestransko in aktualno informiranje o uvodoma navedenih vprašanjih, spodbujajo osebno prizadevnost članov kolektiva, razvijajo konstruktivno kritiko in goje polemiko ter mobilizirajo kolektiv za akcije, katerih uresničevanje vodi h gospodarskim uspehom in k uveljavljanju samoupravnega mehanizma.

Pri delu okrog informiranja zaposlenih v naši delovni

organizaciji se bomo predvsem trudili, da bodo naše »Informacije« aktualne, popolne, celovite, objektivne, pravočasne in seveda razumljive.

Če smatramo izdajanje »Tovarniškega obveščevalca« (leto že 13. leto) kot prvi korak k čimširši obveščenosti kolektiva, je izdajanje dvodnevni »Informacij« drugi korak v tej smeri. Zato bomo nenehno stremeli za tem, da bo krog in število interesantnih informacijskih virov stal-

no naraščal. S tem si želimo namreč zagotoviti, da bo imela informativna služba ob vsakem času, ob vsaki priložnosti in v vsaki situaciji na voljo informacije, ki v celoti ustrezajo njenim temeljnim nalogam v prizadevanju dvigati stopnjo informiranosti celotnega delovnega kolektiva.

Vsebinsko in popestritev naših »Informacij« bomo predvsem dosegli s tem, da bomo poleg rednih razširili tudi krog občasnih sodelavcev. Tudi ti lahko mnogo prispevajo bodisi v obliki intervjuja ali pa s svojimi napisanimi prispevki.

B. Bizjak

Stimulativnejše nagrajevanje – najprej v predpredilnici

Nova predpredilnica, v katero se tehnološko vključuje tudi nova čistilnica, je bila vzrok razmišljanjem, kako oblikovati tak sistem nagrajevanja, da se dosežejo optimalni rezultati. Povod temu je produkcija predpreje, ki je nižja od predvidene in vsled česar tudi vretenskih zmogljivosti predilnice ne koristimo v celoti.

Večmesečno spremljanje strojev na vseh izmenah predpredilnice je pokazalo, da dosegamo obe skrajnosti, t. j. tako visoke in nizke učinke. Učinkovitost ugotavljamo z relativnim odnosom (procentom), tako imenovanim izkoristkom strojev. Ti označujejo, kakšno produkcijo smo dosegli glede na produkcijo, ki bi jo stroj daljal, če bi obratoval neprekinjeno (brez zastojev). Za ilustracijo sta prikazana dva diagrama, ki prikazujeta enomesečne podatke izkoristkov dveh predpredilnih strojev (skupno 87 izmen). Prvi dia-

gram (diagram 1) je tipični primer stanja, ki se ne bi smelo pojaviti. Na stroju je bil, na 31 izmenah dosežen izkoristek pod 50 %, od tega na 8 izmenah stroj sploh ni obratoval. Poprečni izkoristek na stroju v celem mesecu pa je komaj 52,25 %. Drugi diagram (diagram 2) pa je približni prikaz stanja, ki bi sicer normalno moralo obstojati. Pri tem predpredilnem stroju vidimo, da je bil izkoristek stroja samo na 6 izmenah nižji od 50 %. Pretežni del izkoristkov pa je višji od 60 %, tako da je bil

(Nadaljevanje na 7. strani)

Stimulativnejše . . .

(Nadaljevanje s 6. strani)

DIAGRAM 1

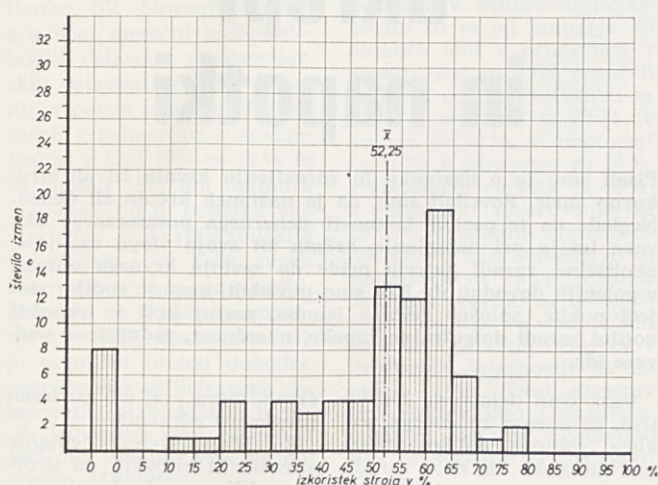
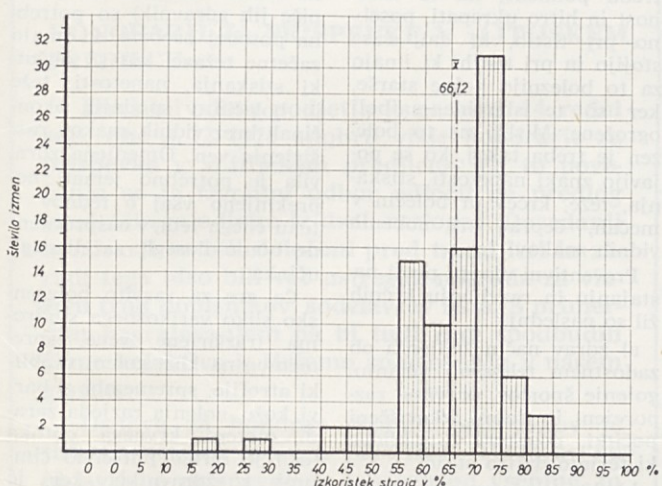

DIAGRAM 2

na tem stroju dosežen v cellem mesecu poprečni izkoristek 66,12 %.

Iz tega sledi, da moramo na vseh strojih doseči čim bolj konstantne izkoristke in zato odpraviti visoka nihanja, t. j. zmanjšati razpon med najvišjim in najnižjim izkoristkom, s tem da nizke izkoristke odpravimo. Odras tega bo konstantna produkcija predpreje, kar je predpogoj za racionalno izkoriščanje predilnih vreten. Najučinkovitejši ukrep za doseg tega cilja pa je gotovo najdoslednejše nagrajevanje po delu. Zato pogledimo pomanjkljivosti sedanjega in prednosti novega sistema nagrajevanja.

Sedanji sistem nagrajevanja

Osnovna pomanjkljivost današnjega nagrajevanja je odsotnost denarnega vrednotenja izvršenega dela. Sistem točkovnega vrednotenja (za predpisani km ali kg) je izredno relativen in stimulacijsko brez vsakih efektov. Druga pomanjkljivost je v tem, da denarno maso osebnih dohodkov posameznih izmen formiramo na osnovi izvršenih ur, kar daje vsaki izmeni različno vrednost točke, torej za enako delo različno plačilo. Pomanjkljivost je tudi v tem, da mojster, ki lahko z urejanjem in nastavljanjem

strojev, kakor tudi razporejanjem delavcev, izredno vpliva na doseženo produkcijo, ni nagrajevan po kolektivnem učinku celotne izmene.

Poleg teh pomanjkljivosti pa se v predprijemnici pojavlja še ena nevšečnost in sicer številni zastoji strojev, ki poleg tega da znižujejo produkcijo predvsem nerealno oblikujejo osebne dohodke tistih, ki delajo po učinku, ker trajanja zastojev ne moremo objektivno ugotavljati in ker je tudi delavčev osebni dohodek za čas stanja bistveno nižji. Izguba je tu torej obojestranska, po eni strani izpad produkcije, na drugi strani pa nižji osebni dohodek.

Novi sistem nagrajevanja

Novi sistem nagrajevanja bo sestavljen iz dveh komponent in sicer:

- nagrajevanja po individualnem učinku in
- nagrajevanje po kolektivnem učinku

Nagrajevanje po individualnem učinku:

Zajemalo bo vse delavce, ki delajo na strojih, kjer se lahko ugotavlja in meri uspeh posameznika. Osnova bodo na osnovi časovnih in tehničnih normativov določene norme, ki so že pripravljene. Bistvena prednost bo v tem,

da bodo predpisani km ali Ha izdelkov ovrednoteni v denarnih neto zneskih in bo lahko vsak delavec dnevno ugotavljal doseženi osebni dohodek v neto znesku. Osnova za ovrednotenje bo denarna vrednost ene točke 3,30 S din. Pri 100 % doseganju bo višina OD v 8 urah sledeča:

Iz tega sledi, da bo delavec pri različnem doseganju norme v 8 urah zaslužil sledeče zneske:

Doseganje norme v %	Vrednost delovnega mesta	
	310 v Sdin	325 v S din
85	4.810	5.045
90	5.095	5.340
95	5.375	5.640
100	5.660	5.935
105	5.945	6.230
110	6.225	6.530
115	6.510	6.825
120	6.790	7.120

V tabeli je prikazan neto osebni dohodek, ki ga bo delavec dosegel odvisno od vrednosti delovnega mesta (310 ali 325 točk) in od doseganja predpisane norme. Po urni vrednosti 295 točk pa bodo plačani zastoji t. j. neproizvajalni delovni čas. Za vsako uro zastoja bo delavec dobil 675 Sdin. Kot smo že omenili, bodo direktno ovrednoteni km ali Ha. Za primer navajamo dva predprijemna stroja, ki ju poslučuje ena delavka.

St. stroja	Ne	V odv. m/min.	Metrov na navitku	norma v km	kg	netto din za 1 km	norma x km
3	1,0	18,8	1800	6,1	381	485	2960
4	0,85	19,8	1700	6,4	464	465	2980
Skupaj				12,5	845	5940	

Delavka bo torej pri 100 % doseganju norme v 8 urah zaslužila 5940 din. Direktno vrednotenje bo tudi omogočilo izračunavanje osebnih dohodkov v neto zneskih že med mesecem (dnevno), kar pomeni, da se bo tudi pravilnost izračuna tekoče kontrolirala, po drugi strani pa bo s tem dosežena maksimalna stimulativnost.

Nagrajevanje po kolektivnem učinku:

Vsi delavci, katerih delo se ne da merit individualno (mojster, transport, snemalci itd.), bodo nagrajeni po učinku celotne izmene, kjer se njihovo delo tudi neposredno odraža. Osnova tega nagrajevanja bo plan produkcije predprijemnih strojev in raztezalk, ki bo sestavljen na osnovi individualnih norm posameznih strojev. Ta plan bo zmanjšan za čas preventivnega in kurativnega vzdrževanja in bo kot tak merilo za ugotavljanje kolektivnega učinka. Osnova za izračun učinka bo produkcija flyerjev in raztezalk (50 % / 50 %) z namenom, da se med temi stroji doseže čim večja usklajenost. Tako bo na primer izmena, ki bo na flyerjih dosegala plan 110 %, na raztezalkah pa 100 % imela tako nek 105 %. Ta procent bo mešani kombinirani učinek, za koliko se vrednost točke poveča ali zmanjša od izhodiščne vrednosti (100 % doseganje) 3,30 S din za točko. V našem primeru bi bila vrednost točke:

$3,30 \text{ S din} \times 1,05 = 3,465 \text{ S din}$
Osnova za nagrajevanje po

Vrednost delovnega mesta je 325 točk:
 $8 \text{ ur} \times 325 \text{ točk} \times 3,30 \text{ din} \times 0,6917$
 $= 5.935 \text{ S din} / 8 \text{ ur}$
 $= 740 \text{ S din} / 1 \text{ uro}$
Vrednost delavnega mesta je 310 točk:
 $8 \text{ ur} \times 310 \text{ točk} \times 3,30 \text{ din} \times 0,6917$
 $= 5.660 \text{ S din} / 8 \text{ ur}$
 $= 710 \text{ S din} / 1 \text{ uro}$

poprečna vrednost točke je 3,55 S din
koeficient = $\frac{3,55}{3,30} = 1,0757$

neto mesečni OD pri 100 % doseganju = 130.570 S din
korigirani OD $130.570 \times 1,0757 = 140.455 \text{ S din}$

Tak obračun bo omogočil da se bo mesečni OD ugotavljal vedno na enakih osnovi (konstantna vrednost 3,30 S din za točko) in šele skupni neto znesek bo korigiran po doseženju proizvodnji in prodaji.

Pri novem nagrajevanju bo izredno velik poudarek dan na vzdrževanje strojev, predvsem preventivno. Zato se bo v ta sistem nagrajevanja vključila tudi čistilna skupina vključno z vzdrževalci. Osnova za njihovo nagrajevanje bodo časovni normativi za različna vzdrževalna dela in pa seveda tudi predpisana kvaliteta dela, ker bo doseganje plana produkcije v veliki meri odvisno od teh dveh elementov.

Za učinkovitost in uspešnost novega nagrajevanja pa bo treba vzporedno dokončno oblikovati tudi organizacijo snemanja navitkov, medfaznega skladiščenja cevki in navitkov, notranjega transporta, sistematične meniaje loncev na flyerjih in izenačevanje delovne sile po izmenah tako po številu kot učinkovitosti. Pomembno vlogo pri novem nagrajevanju bo imela tudi operativna priprava dela, ki bo vključno s pripravo planov produkcije flyerjev in raztezalk, predpisovala tudi obratovalne hitrosti mikalnikov glede na plan produkcije posamezne mešalice. Pomembna novost bo tudi na novo oblikovana evidenca, predvsem delovni listi, ki bodo nameščeni na strojih, da bo lahko vsak delavec tekoče kontroliral svoj učinek in pravilnost evidence.

Vse doslej navedene podrobnosti novega sistema nagrajevanja pa tvorijo le njegov okvir ali izhodišče, s praktično uporabo pa bo treba sistem dokončno oblikovati z istočasnim odpravljanjem težav, ki pa se bodo vzporedno gotovo pojavile.

K. J.

Dihalni aparat

Dihalni aparat na stinjen zrak je primeren za uporabo v industriji in tudi v gasilski službi. V posebno nevarnih prostorih je uporaba tega aparata prepovedana.

Dihalni aparat je prenosen, nosimo ga na hrbtu. Pri uporabi tega aparata smo neodvisni od okoliške atmosfere. Že vdihani zrak se ne obnavlja, ampak se pri izdihavanju potisne na prosto.

Posebne prednosti aparata so: preprosto rokovanje, nizki stroški vzdrževanja in takojšnja pripravljenost za uporabo.

Zrak za dihanje (stinjen zrak - atmosferske sestave) prejemamo iz dveh 4 litrskih steklenic iz lahke kovine, napolnjenih pod pritiskom 200

AT. Stinjen zrak teče skozi omejevalec pritiska, ki visoki pritisk reducira na enakomeren nizki pritisk, nato skozi vdihavno cev v dihalni avtomat. Dihalni aparat je pritrjen neposredno na masko.

Pri vdihu nastane v krmilnem prostoru dihalnega avtomata podpritis, le-ta pa membrano zatrese in pri tem odpre ročico ventila za vstop zraka.

Oprema aparata je pritrjena na okvir iz lahke kovine. Naramnice z nahrbtno blazino (Nadaljevanje na 8. strani)

Dihalni aparat

(Nadaljevanje s 7. strani)
nico omogočajo udobno lego aparata.

Po potrebi lahko dihalno cev vodimo ob strani aparata in skozi jermenček na naramnici. Naramnice so opremljene s posebnimi sponkami, kar nam omogoča hitro sneti je aparata z ramen.

Ventili jeklenk v višini kolov nam omogočajo udobno odpiranje.

Manometer služi za kontrolo pritiska v jeklenkah. Manometer je možno sneti z leve naramnice. Tudi v času, ko iz jeklenk izteka stisnjen zrak, je možno odditanje pritiska na manometru.

Povratna signalna naprava nam služi za dodatno varnost. V prostoru visokega pritiska, v omejevalcu pritiska je vzmetni ventil, ki ob padcu pritiska na 40 atmosfer dihanje opazno otežkoča. V tem trenutku se poslužimo ročice povratne signalne naprave.

Povratna signalna naprava je odprta, ko je prosti konec ročice obrnjen proti nosilcu aparata. Poleg tega je pri odprtju signalni napravi vidna črka Z na ročici.

Signalna naprava nam onemogoča, da bi bil uporabnik aparata ob končanem pritisku presenečen.

Polnjenje jeklenk lahko opravimo z visoko tlačnim kompresorjem, oz. s prečrpavanjem. V vsakem primeru moramo paziti, da jeklenke polnimo z medicinskim stisnjenim zrakom oz. normalno stisnjenim zrakom, ki ga prečistimo na posebnih napravah.

Uporaba enkratnega polnjenja jeklenk je odvisna od pritiska in težine dela, ki ga opravlja uporabnik dihalnega aparata. Uporabnost aparata (pritisk 150 atmosfer) znaša pri srednje težkem delu približno 1 uro.

— Jeklenki snamemo z no-

silnega ogrodka in jih napolnimo z medicinskim zrakom na pritisk 150 atmosfer.

— Jeklenke namestimo na nosilno ogrodje, jih priključimo ter z manometrom kontroliramo pritisk.

— Nastavimo povratno signalno napravo.

— Aparat namestimo na ramena, odpremo ventil na jeklenkah in gremo na mesto požara.

Po uporabi moramo aparat očistiti. Če je aparat uporabljal druga oseba, moramo dihalni aparat dezinficirati z mešanico »Sapoform« (razkuževalna snov) in vodo v odnosu 1:30.

Vsi deli zlasti gumijasti se smejo sušiti predvsem v senci.

Pri aparatu 16005 vdihavanje odpade. Poleg tega mora biti dihalni avtomat pri pod pritisku 105 m/m WS absolutno tesen.

Omejevalec pritiska je naravnani na nizek pritisk 4 atmosfere pri 100 ± 10 atmosfer in ima pretok 5 l/min.

Povratna signalna naprava. Ko smo ventil na eni jeklenki za kratek čas odprli (tako, da je pritisk najmanj 80 atmosfer) previdno vdihnemo na dihalnem avtomatu.

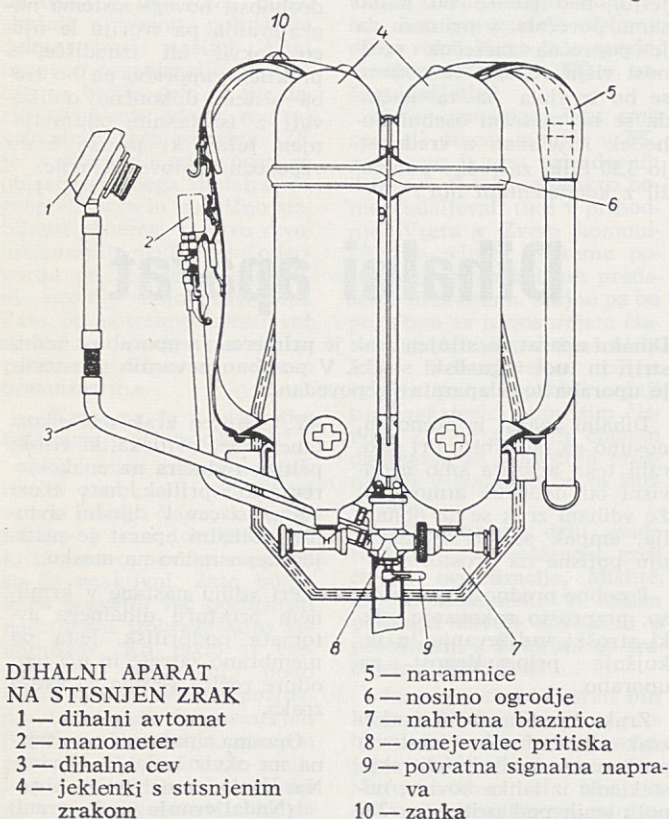
Pri pritisku približno 40 atmosfer moramo opaziti povečane težave pri vdihavanju.

Isti preizkus lahko opravimo z jeklenko pri 50 do 30 atmosfer. Pri tem preizkusu moramo paziti, da varnostna naprava, ki je zaprta omogoča pretok 6 l/min.

Dihalni aparat smejo uporabljati samo psihično in telesno zdrave osebe. Uporabnik aparata se mora pred uporabo prepričati, če aparat resnično zadovoljivo deluje.

Tehnični podatki:

Dolžina	610 m/m
širina	270 m/m
debelina preko hrbta	
uporabnika	135 m/m
teža brez maske	15 kg

DIHALNI APARAT
NA STISNjen ZRAK

- 1 — dihalni avtomat
- 2 — manometer
- 3 — dihalna cev
- 4 — jeklenki s stisnjenim zrakom
- 5 — naramnice
- 6 — nosilno ogrodje
- 7 — nahrbtna blazinicica
- 8 — omejevalec pritiska
- 9 — povratna signalna naprava
- 10 — zanka

Koliko je Slovencev?

Prvi uradni popis slovenskega prebivalstva je znan iz leta 1841. Tedaj so v državi bivše Avstro-Ogrske na strnjenem slovenskem ozemlju živeli 1,126.303 Slovenci. Takrat, pred 125 leti, sta bila v bivši avstro-ogrski državi tudi Koroška in Beneška Slovenija. Po naslednjem uradnem popisu prebivalcev na Slovenskem iz leta 1880 je bilo na slovenskem ozemlju naštetih 1,222.619 Slovencev. Ta popis se je od prejšnjega razlikoval v tem, da so takrat za Slovence šteli tiste državljane stare avstrijske države, ki so pri popisu izjavili, da so Slovenci. Majhna številčna razlika med popisanimi Slovenci med prvim in drugim štetjem pojasnjuje, da se je v tem času začelo močno raznarodovanje in močnejše izseljevanje v Ameriko. Zadnji avstrijski popis prebivalstva je bil leta 1910. Ta popis se glede na Slovence nanaša na vse slovensko ozemlje, razen na Beneško Slovenijo. Po tem popisu je živel na slovenskem narodnem ozemlju 1,344.120 prebivalcev, ki so govorili slovenski jezik in so izjavili, da so Slovenci. Po grobih ocenah je po prvi svetovni vojni ostalo zunaj matičnega ozemlja Slovenije in sicer: v Trstu, na Gorškem, v Beneški Sloveniji, v Kanalski dolini, na Koroškem z delom Štajerske in v slovenskem Porabju na Madžarskem nekaj več kot 200.000 Slovencev. To je več kot sedmina Slovencev. Podatki letošnjega popisa prebivalstva še niso obdelani in glede na narodnost bo obdelava precej pozna. Popis iz leta 1961 je prinesel podatke, da živita v vsej državi v Jugoslaviji 1,589.102 Slovenci in od tega v sami Sloveniji 1,522.227. Glede na to, da razpolagamo z grobimi podatki in ocenami, da živi zunaj sedanjega Slovenije tudi okoli 390.000 izseljencev in to v Severni Ameriki 296.000, v ostali Ameriki 31.000, v Avstraliji 22.000, v Afriki 1.000, v zahodno evropskih državah 35.000 in da so Slovenci raztreseni še po drugih državah (preko 5.000) in da živi Slovencev ob neposrednih slovenskih mejah okoli 100.000, računamo, da živi na svetu približno 2,300.000 Slovencev. Moramo seveda računati, da je število Slovencev na svetu manjše zaradi njihovega prilaganja narodom, med katerimi živijo. Točnega števila žal ne moremo ugotoviti.

(Slovenija, paralele)

Preventivni ukrepi in napotki

Pisali smo že o nastanku in zdravljenju krčnih žil ali strokovno varic. Povedali smo, da je nastanek krčnih žil deden. Neglede na te osebne lastnosti slehernega posameznega človeka imajo pri nastajanju krčnih žil svojo vlogo vse tiste okoliščine, zaradi katerih pride do zastoja krvnega obtoka v golenih dovodnicah. Kot smo povedali, mednje sodijo: stoječi poklic, splošna telesna lenoba, zastoj krvi v trebušni votlini zaradi dolgotrajne zapeke, nosečnost, zadržane podveze idr.

Vsak član delovnega kolektiva, če narava njegovega poklica zahteva daljšo stajo, ima možnosti, da zboli zaradi motenj krvnega obtoka v spodnjih okončinah. Zato je treba pomisliti na to možnost in hitro ukrepati, posebno pri tistih, ki dalj časa stojijo in pri tistih, ki imajo za to boleznijo bolne starše, ker so te skupine najbolj ogrožene. Misli na to bolezen je treba takoj, ko se pojavijo znaki napetosti, stiskanja, teže, krčev in bolečin v mečah, čeprav ni nobenih vidnih znakov.

Preventivni ukrepi proti nastajanju in razvijanju krčnih žil so naslednji:

a) zdrav način življenja ob zadostnem telesnem gibanju, gojenje športov, pravilno razporejen in dobro izkoriščen počitek, posebno v poklicih, ki terjajo daljšo stajo.

b) V nosečnosti so mehnični in hormonski vplivi pomembni vzrok za nastajanje krčnih žil, obremenitev spodnjih okončin je večja kot sicer, zato so možnosti za razvoj krčnih žil večje. Vsaka nosečnost pomeni novo nevarnost. Zato je ravno v nosečnosti nujno potreben zdrav način življenja, pravilna prehrana in zadostno telesno gibanje.

c) Pri vseh poklicih, ki terjajo daljšo stajo, posebej če gre za ženske, je potrebno, da se delajo razbremenilne vaje (hoja po prstih v odmorih, doma pa tkz. »vožnja s kolesom«). Na delovnem mestu pa je nujno potrebno nositi čevlje s srednje visoko peto.

d) V primerih, kjer gre za povečano telesno težo (idealna telesna teža odgovarja številu centimetrov telesne višine nad 100: npr. če je oseba visoka 170 cm, je idealna teža 70 kg), potrebno je ukreniti vse, da bi shujšali. Uživati je treba čim več sadja in zelenjave, odpovedati se sladkorju in močnatim jedem (kruh, testenine) ter maščobam.

e) Pogostokrat so krčne žile kombinirane z drugimi deformacijami bodisi stopala ali goleni. Razumljivo je, da je takrat nujno potrebno nositi ortopedske vložke za stopala in posvetovati se z ortopedom.

f) Vsako osebo nad 25 letom starosti, ki ima subjektivne težave in spodnjih okon-

činah, mora vsaj enkrat letno pregledati zdravnik.

g) Preventivno jemanje zdravil, ki vplivajo na drobno ožilje spodnjih okončin normalizirajo in utrjujejo žilne stene. Taka zdravila (predpiše jih zdravnik) so potrebna posebej osebam, ki imajo začetne težave, kot so občutki stiskanja, napetosti, teže in bolečin v spodnjih okončinah brez vidnih znakov razširjenja ven. Omenjena zdravila je potrebno jemati neprekinjeno vsaj 6 tednov v teku enega leta, v nasprotnem ne bomo dosegli zaželenega učinka.

Če gre za razvito bolezensko sliko varikoznega sindroma (razširjene vene, spremembe na koži goleni v obliki atrofije, spremembe v barvi kože, golenja razjeda zaradi motenj krvnega obtoka idr.) je nujno potrebno čimprej k zdravniku, ker je zdravljenje takih bolnikov dolgotrajno in se ne sme zgoditi, da nekateri bolniki v času zdravljenja obupajo ne zavedajoč se, zelo hudih posledic, ki se lahko razvijejo. Posebno je pomembno poudariti, da je potrebno povijanje goleni z elastičnim kompresijskim povojem, ki nam ga praktično pokaže zdravnik, da ne bi z nestrokovnim povijanjem še bolj zavrla krvnega obtoka. Kompresijski elastični povoj povijemo zjutraj, še predno vstanemo iz postelje in ne šele potem, ko so razširjene dovodnice že spet močno napolnjene s krvjo.

Elastične nogavice niso primerne in sicer zato, ker se z njimi ne more doseči enakomerna kompresija, ker lahko nogavica na nekaterih (Nadalj. na zadnji strani)

Ob slabem vremenu
je varnost na cesti
manjša, bodite previdni!

Gibanje osebnih dohodkov

Po podakih zavoda za statistiko SR Slovenije so se poprečni mesečni osebni dohodki delavcev v gospodarskih dejavnostih v SR Sloveniji v destih mesecih 1971 povečali v primerjavi z enakim časom v letu 1970 za 19 % in so znašali 1545 din (oktobra 1723 din). Če te podatke primerjamo s kvalifikacijskim količnikom (ta kaže raven izobrazbe sestave zaposlenih), ki znaša za slovensko gospodarstvo 1,54, ugotovimo, da je poprečni osebni dohodek pogojno nekvalificiranega delavca znašal v desetih mesecih letošnjega leta poprečno 1003 din, oktobra letos pa poprečno 1119 din.

Poprečni osebni dohodki delavcev v družbenih dejavnostih so se od januarja do oktobra lani v primerjavi z enakim časom 1970 povečali za 17 %, od tega v šolstvu za 17 %, v znanosti za 15 %, v kulturi za 12 %, v umetnosti za 21 %, v zdravstvu za 19 %, v socialnem varstvu za 18 %, v socialnem zavarovanju za 15 %, v družbenih organizacijah za 14 %, v bančništvu in zavarovalstvu za 11 % in v državnih organih za 15 %. Če tudi podatke o poprečnih osebnih dohodkih delavcev v družbenih dejavnostih za oktober in za deset mesecev 1971 primerjamo s kvalifikacijskimi količniki, ugotovimo tole zaostajanje za gospodarstvom:

	Kvalifikacijski količnik	Poprečni OD pogojno nekvalificiranega delavca		Zaostanek za gospodarstvom v %	
		okt. I—X	okt. I—X	okt. I—X	okt. I—X
Družb. dejav. skupaj	2,04	953	891	15	11
Šolstvo	2,15	922	886	18	12
Kultura	2,19	795	798	29	21
Umetnost	2,13	1081	928	4	7
Znanost	2,12	993	941	11	6
Zdravstvo	1,92	1006	899	10	10
Socialno varstvo	1,66	941	878	16	13
Družbene organizacije	2,13	974	951	13	5
Bančništvo in zavarovalstvo	2,08	1018	928	9	8
Social. zavarovanje	2,08	873	854	22	15
Uprava in pravosodje	2,18	875	859	22	14

Če upoštevamo dosedanje gibanje osebnih dohodkov, lahko sklepamo, da se bodo poprečni osebni dohodki delavcev v gospodarstvu do konca leta 1971 še nekoliko povečali verjetno na približno 1600 din. To bi pomenilo, da bi poprečni osebni dohodek preračunan na pogojno nekvalificiranega delavca znašal 1040 din.

Za konec pa pogledimo še gibanje osebnih dohodkov v našem podjetju. Poprečni mesečni dohodki v letu 1970 so znašali 1192 din, lani pa 1390 din. Poprečni osebni dohodki v lanskem oktobru so bili 1516 din, v novembru 1594 din, decembra pa že 1680 din. V poprečju so se nam osebni dohodki v letu 1971 povečali za 17 % v primerjavi z letom 1970.

Enaintrideseti amandma

Skupna komisija vseh zborov skupščine SR Slovenije za ustavno vprašanja je po obširni javni razpravi pripravila predlog ustavnih dopolnil k ustavi SR Slovenije, o čemer je dokončno razpravljala in ta dopolnila sprejela 27. decembra 1971 skupščina SR Slovenije v celotnem sestavu.

Besedilo XXXI. ustavnega dopolnila, ki govori o mestu in vlogi sindikatov, je naslednje:

»Delavci, združeni v sindikatih, razvijajo in uresničujejo družbeno samoupravljanje in socialistične samoupravne odnose, zagotavljajo svoj vpliv na družbeno odločanje in uveljavljajo svoje samoupravne pravice s tem, da:

— se zavzemajo za uresničevanje svoje neodtujljive pravice, da na podlagi dela v temeljnih organizacijah združenega dela in v vseh oblikah združevanja in poslovnega sodelovanja pridobivajo dohodek, upravlajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije in odločajo o dohodku, ki ga kot del skupnega družbenega dohodka ustvarijo v različnih oblikah združenega dela in združevanja sredstev;

— si prizadevajo za izboljševanje delovnih in življenjskih razmer z razvijanjem samoupravljanja, z večanjem produktivnosti dela in razvijanjem sodobne organizacije dela ob intenzivni uporabi znanstveno-tehnoloških dosežkov ter s stalnim izpopolnjevanjem svojih strokovnih sposobnosti in znanja o zakonitostih razvoja družbe;

— se zavzemajo za dosledno uresničevanje in zaščito pravic delavcev v združenem delu in delavcev, zaposlenih pri občanih, ki delajo z lastnimi sredstvi, ter organizirajo ustrezne oblike pomoči;

predlagajo družbene ukrepe v primerih hujše kršitve samoupravljanja v delovnih organizacijah in dajejo pobudo za postopek, da se zaščitijo pravice delavcev in pravice delovnih skupnosti v temeljnih organizacijah združenega dela;

— usklajujejo interese na temelju samoupravljanja, delitve po rezultatih dela ter vzajemnosti in solidarnosti in oblikujejo družbeno merila za zagotavljanje svoje socialne varnosti; spodbujajo samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje in v njih sodelujejo, krepijo njun demokratičen značaj in odgovornost za uresničevanje sprejetih obveznosti;

— se zavzemajo za družbeno-ekonomske in politične odnose, ki omogočajo polno izražanje ter uresničevanje njihovih interesov;

— zagotavljajo demokratičen kandidacijski postopek in sodelujejo pri izbiri kandidatov za organe upravljanja v organizacijah združenega dela, v interesnih skupnostih in za delegate v skupščinah družbeno-političnih skupnosti; dajejo zahtevo za izdajo zakonov in drugih aktov, zastavljajo vprašanja samoupravnim, predstavniškim in upravnim organom, ki so jih dolžni obveščati o pomembnih družbenih zadevah, obravnavati njihova stališča in predloge, preden o njih dokončno odločijo.

Sredstva za stanovanja v letošnjem letu

Na osnovi stanovanjskega prispevka, ki se formira iz 4 % bruto OD, smo v 12 mesecih lanskega leta zbrali 94.073.809 S din. Od teh sredstev smo na osnovi občinskega odloka oddvojili 1,08 % ali 25.396.769 S din za stanovanja borcev NOB in subvencijo stanarin. Za naše potrebe je ostalo 68.677.040 S dinarjev. Vključno s 75 % posojilom, ki ga najamemo pri banki bomo razpolagali letos, s 120.184.800 S din stanovanjskega prispevka. Iz teh sredstev bomo za plačilo 4 stanovanj (vseljena leta 1971) v stolpiču II na Graški Dobravi, porabili 57.947.255 S din in bo torej ostalo še 62.217.545 S din.

V stolpiču II. na Graški Dobravi, pa ima podjetje »Beton« še nekaj prostih stanovanj in smo zaradi ugodnih pogojev sklenili kupiti letos še 6 novih stanovanj v skupni vrednosti 80.338.020 S din. V ta namen bomo letos iz sklada skupne porabe izločili 60 milj. S din. Vendar pa teh sredstev ne bomo direktno porabili za nakup stanovanj, pač pa jih bomo vročili banki, ki bo po 10 mesecih odobrila 75 % posojila in bodo oplenjena sredstva znašala 105 milj. S din. Ker pa moramo 50 % vrednosti novih stanovanj plačati letos, bomo morali tudi to obveznost, ki znaša 40.196.010 S din poravnati iz preostalih sredstev (62.217.545 S din) stanovanjskega prispevka in bo zato letos ostalo za individualno gradnjo samo 22.217.545 S din. To ne pomeni, da omejujemo individualno gradnjo, pač pa nas je k takemu ukrepanju prisilila trenutna situacija. Z nakupom 6 stanovanj bomo prihranili 16 milij. S din, ker se bodo stanovanja letos predvidoma podražila za 20 %, po drugi strani pa bomo z vročitvijo 60 milj. S din banki iz sklada skupne porabe čez 10 mesecev razpolagali s 105 milij. S din. Skupno s stanovanjskim prispevkom, ki bo leta 1973 znašal okoli 130 milijonov S din bomo v naslednjem letu razpolagali z 235 milij. S din. Od tega bomo za poravnavo 50 % obveznosti za nova stanovanja v stolpiču II. na Graški Dobravi porabili okoli 40 milij. S din, in bo torej ostalo še preko 190 milij. S din, t. j. znesek s kakršnim nismo razpolagali še nobeno leto doslej. Tako bomo letos pretežni del sredstev namenili za najemniška stanovanja (98 milij.) in minimalen znesek (22 milij.) za individualno gradnjo. Zato pa bomo v naslednjem letu razpolagali s sredstvi, ki bodo omogočala, da bomo še uspešneje pokrivali naše potrebe po najemniških stanovanjih in individualni gradnji.

HONORARJI ZA PRISPEVKE V »LITIJSKEM PREDILCU«

Izvršilni odbor podjetja je na svoji 14. redni seji, dne 3. 12. 1971 odobril višje honorarje za prispevke v »Litijskem predilcu«. Za to povečanje se je izvršilni odbor odločil na predlog uredniškega odbora iz dveh razlogov. Dosedanji honorarji so bili določeni pred tremi leti in zaradi tega niso bili več ustrezna nagrada za vložen trud dopisnikov, sodelavcev lista. S primernim nagrajevanjem pa bi tudi radi spodbudili člane kolektiva k širšemu sodelovanju v našem glasilu.

Osnova za honorar pisanih prispevkov je tiskana vrstica stolpca (81 mm). Honorar za objavljene prispevke je odvisen od vsebine, in sicer:

HONORARJI ZA PISMENE PRISPEVKE

din

Dopisi za rubrike Vesti iz podjetja, izvečki iz zapisnikov, dnevnega tiska in podobno — 0,60

Članki o poedinih dogodkih v političnih in družbenih, športnih in drugih organizacijah — 0,68

Samostojni komentarji o delu upravnih organov in drugih organizacij, članki o problemih življenja in dela kolektiva, komune, samostojni komentarji predpisov, reportaže, potopisi in podobno 0,77

Originalni uvodni članki, strokovni članki, prevodi, analiza poslovanja poedinih dejavnosti v našem podjetju in podobno — 0,90

HONORAR ZA SLIKOVNO GRADIVO IN OSTALO

din

Fotografija med tekstom — 22,50

Ilustracija in izvirna (originalna) risba — 9,00 do 45,00

Le-ta povzeta iz knjige, razglednice in slično — 4,50 do 13,50

Grafikon, diagram in slično — 18,00

Rebus, uganka, lik, vinjete in slično — 9,00 do 22,50

Križanka — 45,00 do 90,00

Karikatura z besedilom — 45,00 do 67,50

Odgovorni urednik

Za dom in družino

Pomoč pri učenju

Na začetku šolanja zavzemajo osrednje mesto pri učenju predmeti, ki razvijajo književni govor in pisanje ter obvladajo osnovnih računskih operacij.

V prvih letih življenja je otrok v govoru še nespreten in zato morajo biti odrasli pozorni ne samo na vsebino, temveč tudi na jezikovno plat izražanja. Nekateri starši so nagnjeni k posnemanju otrokovega govora. To pa je za otrokov govorni razvoj škodljivo. Naraščanje umskih moči je odvisno od pravega govora in od vezanja besed z določenimi predstavi.

Nekateri jezikoslovci trdijo, da je popačen govor, ki si ga otrok pridobi v zgodnjem otroštvu, kasneje zelo težko popraviti. Pri otroku je treba torej razvijati spretnost sproščene govora, ki mora biti izrazit in slikovit, istočasno pa enostaven in naraven.

Če je govor staršev in drugih članov družine bogat, lep, kulturn in melodičen, lahko pričakujemo, da bo tudi govor otroka tak. Starši učenca nižjih razredov osnovne šole lahko zelo pomagajo pri razvoju govora, če ga spodbujajo, da otrok vsak dan pripoveduje o vsem, kar se je naučil v šoli. To je istočasno utrjevanje znanja in vaja v sproščeni in lepem izražanju. Vse pa je odvisno od kulturne ravni okolja in od stališč odraslih.

Naši otroci živijo v času vedno hitrejšega razvoja znanosti in tehnike. Na tem področju so zelo pomembna množična sredstva komunikacij, posebno radio in televizija. Raziskave so dale zelo zanimive podatke. Mnogo otrok v starosti od pet do sedem let ima precej obsežen besedni zaklad s področja tehnike in iz drugih področij. Za razvoj govora ni bistveno povečanje števila besed. Mnogo pomembnejši je smiselni razvoj besednega zaklada, razumevanje pomena posameznih besed ter njihovega vezanja na predmete in pojme, ki jih te besede označujejo. Tega odrasli ne smejo pozabiti, če hočejo podpreti razvoj otro-

kovega mišljenja in zgradbe otrokovega govora.

Do prepričanja, da je matematika najtežji predmet v šoli, pride iz istih razlogov: otrok se ne uči misliti. Če starši želijo otroku res pomagati, da dojemajo količine in račune z razumevanjem, ga morajo učiti, da opazuje, misli in da se izraža s celim stavkom. Začeti je treba pri osnovnih stvarih, tako da usmerimo njegovo pozornost na predmete različne velikosti in oblik. Tako začne otrok razlikovati večje in manjše, daljše in krajše, okrogle in oglete predmete.

Z opazovanjem dveh ali več predmetov ocenjuje otrok, kaj je »več«, kaj je »manj«. Najbolje je, da začne s preštevanjem in računanjem v igri. Otrok se igra s sadjem, igračkami, cvetovi, kroglicami in jih obenem prešteva. V igri spozna seštevanje in odštevanje, množenje in deljenje. Naloge ne smejo biti težke, toda take, da prisilijo otroka k razmišljanju. Ko začne otrok v šoli dobivati domače naloge, moramo preverjati, če zastavljene naloge razume, spodbujati ga moramo k razmišljanju, saj je mehanično učenje brez vrednosti.

Popolnoma napačno pa je, če starši sami izdelujejo domače naloge, otrok pa jih le opazuje. Tako nalogo bo učitelj takoj prepoznal in rezultat bo manj ugoden za starše kot za otroka.

(Porodični magazin)

Preventivni ukrepi

(Nadaljevanje z 8. strani)

mestih popusti tako, da dosežemo celo nasproten učinek od zaželenega. In še na koncu tega sestavka želimo dati nekaj napotkov glede ukrepov pri zdravljenju golenje razjede. Bolniki pogosto uporabljajo različne domače pripravke (arnika, hermelika idr.), za obkladke in izpiranje ter mazila z različnimi primesmi po katerih se večkrat pojavljajo elergični pojavi. Ravno tako, popolnoma zgrešeno, pogosto uporabljajo razna mazila, ki vsebujejo kortikosteroide (hormoni nadledvične žleze) in ki imajo negativen vpliv na zdravljenje golenje razjede. Pogosto ta zdravila kupujejo v lekarni brez recepta in brez posvetovanja z zdravnikom.

Torej mazila kot so Hydrocortison, Hydrocortison, Synalar, Locacorten, Ultralan idr. negativno vplivajo na golenjo razjedo, ker zavirajo zaraščanje rane. Prav tako je hudo zgrešeno, če bolnik po lastni presoji zdravi golenjo razjedo in kupuje različna mazila. Mora torej prihajati na ambulantne kontrole zaradi posveta, nadaljnega predpisovanja najprimernejših zdravil in vsakokratne obdelave golenje razjede. Bolnik se mora zavedati da golenja razjeda na okončinah s prizadeto cirkulacijo ni enkraten pojav, ki ozdravljen ne terja nobene skrbi več. Nasprotno, cirkulacijske motnje ostanejo in možnost ponovitve razjede, tudi ob najmanjši poškodbi, vnetju ali podobnem je vedno prisotna.

Dr. Ljubo Đorem

Tradicionalni ples predilcev

Kot vsako leto se bomo tudi letos zavrteli v dvorani na Stavbah na našem tradicionalnem plesu. »Ples predilcev« bo na pustno soboto, 12. februarja z začetkom ob 20. uri. Ker je takrat ravno veseli pustni čas, so zelo zaželeni lepe maske, najlepše bodo seveda nagrajene. Zrebal bomo vstopnice, čakajo vas lepi dobinki. ZA PLES BO IGRAL ANSAMBEL BENDŽO 5 s pevko Ireno Kohont, za jedila in pijačo pa bo poskrbela naša menza. Vsi člani kolektiva lepo vabljeni, da bo to res »ples predilcev«!

Pripravljalni odbor

Upokojeni sta bili

Zadnjega novembra 1971 sta prenehali z delom dve naši dolgoletni sodelavki. Pogoje za pokojnino sta izpolnili Ivanka Brvar in Joža Udir. Brvarjeva ima 32 let delovne dobe in je delala vseh skozi v našem podjetju, Udirjeva ima trideset let in devet mesecev delovne dobe, na delo v naše podjetje je prihajala 24 let. Obe sta pripovedovali tiho in skromno o svojem življenju, o svojem delu in težavah, ki se jih nikoli ne manjka.

Ivanka Brvar se je rodila v Jesenu leta 1921. V šolo je hodila nekaj časa v Hotič, potem pa v Litijo. Pot jo je kmalu pripeljala v predilnico.

»Oče je zaslužil sam in malo, takrat je bilo težko dobiti zaposlitev in sem bila vesela, da sem leta 1937 lahko začela v predilnici. Ni bilo drugih možnosti, takoj je bilo treba začeti z delom.«

Med vojno so jo, kot tudi mnoge druge delavce, odslovili. Po vojni se je zopet vrnila v predilnico.

»Najprej sem delala v predilnici I, dolga leta sem bila predica in potem predelavka. Najprej sem imela en stroj, potem dva, tri in nazadnje tri in pol.«

Z delom je povezan tudi denar: »Če je z denarjem še nekako šlo, ni bil mesec preveč dolg, če pa je denarja primanjkovalo, se je pa mnogo bolj vlekel. A vsa ta leta so zelo hitro minila. Če se danes spomnim nazaj, se mi zdi kar malo neverjetno.«

Ko se človek poslovi od okolja, v katerem je preživel velik del svojega življenja, mu je navadno dolg čas ali pa tudi drugače občuti spremembo:

»Prve tri dni, ko sem bila doma, mi je bilo kar hudo. Nekaj sem pogrešala, no, potem je bilo bolje. Človek se naveže na delo in okolje.«

Kaj pa pokojnina, ste zadovoljni z njo?

Nasmehnla se je. O njeni pokojnini je odločal zakon

in kdo ne bi bil vesel, če bi dobil malo več.

»Zadovoljna pač, moram biti, saj tako slabo pa tudi ni, kot nekateri tarnajo.«

In želje? Z eno besedo, z eno samcato besedo je povedala dovolj:

»Zdravje!«

Z Udirjevo sva se pogovarjala na njenem stanovanju v Brodarski ulici v Litiji. Radio je tiho igral, ob njem so ležali časopisi in knjige.

»Rada berem, vsak dan do bim Dnevnik in Nedeljskega, tako vsaj vem, kaj se dogaja po svetu.«

Televizije nimate?

»Zaenkrat še ne, pa upam, da jo bom kmalu lahko kupila.«

Človek, ki je navajen na vsakdanje delo, se tega ne more tako hitro odvaditi.

Po predilnici mi je bilo dolgčas. Sedaj štrikam in čas mi mineva še ob drugih ročnih delih. Vsak dan dve uri raznašam Dnevnik. Se vedno moram nekaj delati, počutim se dobro in zakaj bi potem kar tja v dan izgubljala čas.«

Njena življenjska pot se je začela v Radečah pri Zidanem mostu leta 1916. Bila je četrti otrok med desetimi. Prvič se je zaposlila v Zidanem mostu, nato v Zagrebu in Ljubljani. Nekaj časa je bila še na Gorenjskem, a že leta 1947, meseca maja, se je zaposlila v predilnici.

»Začela sem v predilnici kot snemalka, potem pa sem bila ves čas na flyerju. Mnogo se je spremenilo v podjetju v teh letih. Takoj na začetku smo imeli za pod samo beton, omarice so bile obešene kar na stene, velikokrat je zmanjkalo bombaža in nismo imeli kaj delati. Vesela sem, da se v teh letih nisem nikoli poškodovala, nikoli pa se pri svojem delu in med svojimi sodelavkami nisem počutila zapostavljeno.«

Več let je delala v treh izmenah, pred upokojitvijo je začela v štirih.

»Še raje sem delala tako. Tisti dnevi, ko sem bila doma, so mi prišli tako prav. Delu sem se privadila. Sprva sem težko delala ponoči, veste, starejši človek lažje vzdrži ponoči.«

Da je dobila stanovanje, ji je pomagalo podjetje in pa društvo upokojencev. Zadovoljna je z njim.

»Sama sem, nikjer ne bi dobila boljšega.«

